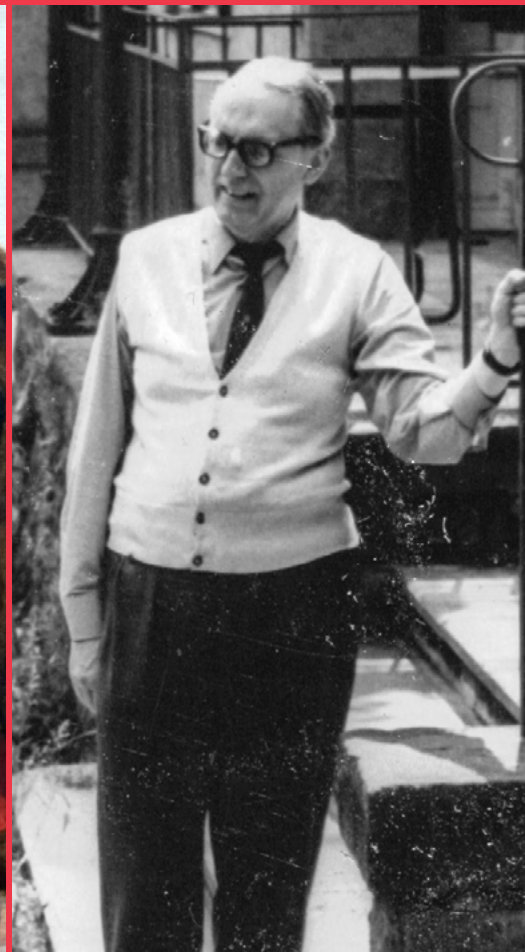

Művelődés – Népfőiskola – Társadalom

A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG KIADVÁNYA – 2021/2

„Jobb polgárt, jobb hazafit, s jobb embert nevelni, ez a népfőiskola célja” (Móricz Zsigmond)

Három István, Három nemzeti ünnep, Három példakép

Tartalom

Borító képek:

Szent István államalapító:
Simon M. Veronika festménye

Vastagh György: Gróf Széchenyi
István portréja az MTA Veszprémi
Területi Bizottságának székházában

Bibó István:
<https://www.parokia.hu/v/bibo-istvan/>

Alapok	3
Három István, Három nemzeti ünnep, Három példakép – Kukorelli István	4
Beszélgetés a diófák alatt (2021)	5
A politika erkölcsi hitele	6
A szabadságszerető ember politikai tízparancsolata	7
A Magyar Népfőiskolai Társaság új tervei és felnőttképzési jó gyakorlatok a világjárvány alatt	10
A törvény az törvény	14
Az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) közgyűlése és tisztújítása	22
Közelről az EAEA elnökségében – célok, lehetőség és korlátok	24
Ajánlás az EAEA tagjai számára	25
A 21. századi felnőtt tanulás kiáltványa	26
MNT programtervek	53

A Magyar Népfőiskolai Társaság folyóirata

Felelős kiadó az MNT elnöksége
Felelős szerkesztő: Bardócz-Tódor András, az MNT elnöke
Szerkesztő: Mihályfi Márta
Tördelőszerkesztő: Kit Bt.
A megjelenést támogatta: Mindszentkálláért Alapítvány

Szerkesztősége: 8282 Mindszentkállya, Jókai u. 40.
www.nepfoiskola.hu
marta@nepfoiskola.hu

ISSN: 1218-1455

Alapok

Az elmúlt hetekben valamelyest fellelegezhettünk. Erőt gyűjthettünk a folytatáshoz. Ilyenkor az ember számadást is végez. Tettük-e a dolgunkat? És csakugyan a dolgunkat tettük-e? A válaszhoz a tények ismerete mellett értékítéletre is szükségünk van. A gyorsan változó világban stabil pontokat keresünk. Viszonyítási alapot. Olyan alapot, ami reményünk szerint a jövőben is biztos marad.

Archimédész állítólag azt mondta: „Adjatok egy fix pontot, és én kimozdítom sarkaiból a világot.” Ő mechanikai értelemben történő kimozdításra gondolt, miután felismerte az emelők törvényét. És igaza volt. A Földet elméletileg csakugyan ki lehetne mozdítani helyéből, ha volna hozzá egy külső stabil pont, meg persze egy képzeletbeli emelő. De ilyen pont és emelő nincs. A gondolat igaz, de a feladat megvalósíthatatlan.

Mostanában és egyre inkább a globalizáció sodrában élünk, ez a sodrás pedig mind sebesebb és sebesebb. Önmagunk maradni benne, a magunk útját járni: ehhez hit, összefogás, erő kell és örök-érvényű, stabil alapok.

Nekünk múltunkból eredő, hagyományainkra támaszkodó, megvalósítható céljaink vannak, a magunk megkezdett útját járjuk.

Most az alapok tudatosítása a feladatunk. Erről (is) szól ez a lapszámunk.

Bardócz András

„Erkölcsei felsőbbbség mindig 's mindenütt győzött erőszakon”

Gróf Széchenyi István

Három István, Három nemzeti ünnep, Három példakép*

Kukorelli István

Vannak emberek, akire életük során felnézünk, leginkább példaképeinkre. Szegény marad az, akinek nincsenek példaképei. Lehet példakép aszülő, a nagyszülő, a jó tanár, az igazi barát, és természetesen, hogy a történelem, a „nagy tanítómester” is felkínál példaképeket: tudósokat, írókat, költőket, államférfiakat.

Ebben a kötetben három történelmi személyiséget emeltem ki, akik régóta példaképeim, s ahogy életművüket fokozatosan megismerhettem, egyre erősödött ez az érzés bennem. A „régótára” legyen bizonyíték egy 1999-es interjú kérdésére adott válaszom:

„Jogtudós közéleti emberként kit tekint példaképének?”

A három Istvánt. Szent István, Gróf Széchenyi István és Bibó István a példaképeim. Ők tudták igazából összekapcsolni a tradíciót a modernizációval, a nemzet fejlődését az európai haladással. Közülük is leginkább Bibó Istvánt tekintem példaképemnek, aki jogászprofesszorként tanított az egyetemen, írásai ma is időtállóak. Ma is örömmel tölt el, hogy még életében láthattam, s gondolatait az az egyetemi katedráról már a hetvenes évek végétől közvetíthettem, taníthattam. Kedves tanítványaimnak útravalóként mindig átnyújtom Bibó István bekeretezett politikai tízparancsolatát.

.....

Nem véletlen, hogy a nevükhöz három nemzeti ünnep kapcsolódik. Nem véletlen, hogy valamennyien „tethazafiak”, alkotásaik, üzeneteik áthozzák őket az időn napjainkig érően.

Olyan államférfiakról beszélhetünk, akik a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás élharcosai voltak, rendkívüli műveltséggel rendelkeztek, mindig tisztában voltak – hazafiként és európerként – az európai erőviszonyokkal. Sokat tettek azért, hogy az Ázsiából Nyugatra legmesszebb „elcsángolt” magyar nép, amely szláv és germán nyelvi közegben találta meg a hazát a Kárpát-medencében, fennmaradt és megmaradt.

Közös volt bennük a hit és az akarat, a moralitás és a humanizmus. Közös volt bennük „polihisztorság”, a jogszerűség és az alkotmányosság tisztelete. A demokratikus hatalomgyakorlás, az alkotmányosság értékei iránt kiemelt érzékenységet mutattak, bizonyíték erre az első alkotmány, az Intelmek, Széchenyi alkotmányfilozófiája, Bibó láthatatlan alkotmánya. Mindhárman békés, alkotmányos úton képelték el a fennálló rendszer megváltoztatását

Bár sokan tisztelték és követték őket, egyetlen politikai családban sem érezték jól magukat, „besorolhatatlanok”, kilógnak a sorból.

...

Mint alkotmányjoggal foglalkozó és a rendszerváltásokat kutató (abban résztvevő) embernek az alkotmányosság értékei az emberiség örök nagy problémájához, a hatalomhoz és a hatalomgyakorláshoz való morális viszonyuk különösen szimpatikus.

És mindhárman átérték az Istenanyának tulajdonított „hét ör” fájdalmait: a gyermekük elvesztését, a meg nem értéseket, a fenyegetéseket, az önkényuralmat, az „önkéntes” vagy valódi börtönt – természetesen ezeket mind más-más történelmi korokban és összefüggésekben.

...

* Ezen a címen jelent meg Kukorelli István könyve a Méry Ratio Kiadónál. A fenti idézet és az életrajzi összefoglaló idézet a kötetből.

Beszélgetés a diófák alatt (2021)

Nyolc évvel ezelőtt kezdeményezte Szigeti Tóth János, a Magyar Népfőiskolai Társaság elnöke a Diófák alatti közéleti beszélgetés sorozatot, amelynek létrejöttét bevallottan a sárospataki népfőiskolások, illetve Ujszászy Kálmán kertjének nagy diófája alatti egykori találkozók ihlették.

Túl azon, hogy az évente egyszeri közösségi együttlét szellemi, lelki, érzelmi feltöltődést nyújtott és nyújt mindnyájunknak, eddig mindig rá kellett döbbernünk arra, hogy mennyi kérdést, helyzetet, közérdeklődésre számot tartó ügyet kellene alaposan „kibeszelnünk”, vagy foglalkozni az esetleges megoldásokkal, az elvárásokkal – elvárásokkal önmagunkkal és mindnyájunkkal szemben.

Visszatekintve az elmúlt évek találkozóinak témáira – a magyarországi földkérdés; hatalom egy demokráciában; mit jelent az állampolgári aktivitás; az értelmiség és a társadalmi, gazdasági, politikai kihívások napjainkban Magyarországon; a feloldhatatlan társadalmi egyenlőtlenségek kérdései – szinte egy korpék rajzolódott ki az elmúlt évtized Magyarországaról, már csak a témák felidézésével is.

A 2021-es találkozó témája a korpék rajzolatot tovább finomítja:

Dr. Kukorelli István

Alkotmányjogász, egyetemi tanár 1952-ben Téten született.

A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban érettségizett 1970-ben.

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán 1976-ban szerzett jogi diplomát, kandidátusi disszertációját 1988-ban védte meg, 1998-ban habilitált, 2010 óta az MTA doktora.

Míndeközben más egyetemeken is oktat (például Győrben), 1976-tól megszakítás nélkül az ELTE ÁJK Alkotmányjogi Tanszékének tanára, amelynek hosszú időn át tanszékvezetője volt. 1994-99 között az OVB tagja, majd 1997-től elnöke.

1999-2008-ig alkotmánybíró.

Számos közéleti tisztséget vállalt, többek között 2007-től 2017-ig a Magyar Alkotmányjogászok Egyesület, 2011-től 2019-ig pedig a Bencés Diákszövetség elnöke.

Közreműködött a Bibó Szakkollégium létrehozásában (1983), annak mai napig állandó oktatója. Részes volt az 1989-90-es rendszerváltozásnak és a későbbi alkotmányozó folyamatnak.

Az alkotmányjog témakörében 18 könyve, több általa szerkesztett (társszerzőkkel írt) tankönyve (például Alkotmánytan 1992, 2007) és közel 550 publikációja, illetve publicisztikája jelent meg.

Életrajzi indíttatású interjúkötetét, Váltóállítók között címmel az Osiris Kiadó adta ki 2012-ben. Számos magas kitüntetésben részesült.

Iskolateremtő professzor, kitűnő tanítványok sora nőtt ki a kezei közül. Az alkotmányos rendszerváltás, a magyar emberi kvalitásai időről időre olyan embereket is egy asztalhoz ültetnek, akik egyébként nem állnának szóba egymással, vagy kizárólag a szeretetlen indulat nyelvéen tennék azt.

A Magyar Népfőiskolai Társaság (1988) alaptó tagja

A 2021-ben megrendezendő „Beszélgetés a diófák” alatt találkozó fő előadója Dr. Kukorelli István lesz.

A politika erkölcsi hitele

Időpont:	2021. augusztus 28. (szombat)
Helyszín:	Mindszentkállya, Jókai u. 40. 10.00 – 16.00 óra között (rossz idő esetén a Faluházban)
10.00 óra	Koszorúzás és megemlékezés Szigeti Tóth János sírjánál (Mindszentkállyai temető)
10.30 – 11.00	érkezés a találkozó helyszínére, kávé, tízórai (8282 Mindszentkállya, Jókai u. 40.)
11.00 – 11.30	Mindszentkállya polgármesterének köszöntője. Bevezető gondolatok a 2021-es diófák alatti beszélgetéshez. Bardócz András , az MNT elnöke
11.30 – 13.00	A politika erkölcsi hitele. Dr. Kukorelli István előadása a közelmúltban megjelent „Három István, három nemzeti ünnep, három példakép” című könyvének felidézésével. Kérdések az előadóhoz
13.00 – 13.30	szünet frissítővel, gyümölcssel
13.30 – 15.30	Erkölcösség, tisztesség – gondolatok a mai közletről, és mindnyájunk felelősségéről. Bevezető előadó és a beszélgetés vezetője Ács Sándorné az MNT alelnöke, a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ vezetője
15.30 –	estebéd és a beszélgetés folytatása kötetlen formában

A részvételi szándékot 2021. augusztus 21-ig kérjük jelezni a marta@nepfoiskola.hu email címen.

A találkozó részvételi díjas, melynek összege a korábbi évekével azonos: 2.500.- Ft, ami a helyszínen fizetendő.

A résztvevők – két alapítvány támogatásának jóvoltából – ajándékként megkapják a Magyar Népfőiskolai Társaság történetét feldolgozó kiadványt, valamint Szigeti Tóth János poszthumusz tanulmánykötetét.

**Támogatók: Bibó István Népfőiskolai Alapítvány
Mindszentkálláért Alapítvány**

A szabadságszerető ember politikai tízparancsolata

Találkozónkhoz gondolatébresztőnek, vagy memóriafrissítésnek szánjuk

Bibó István politikai tízparancsolatának ismételt közzétételét. Sokan és sokszor olvastuk már, de szembesítő ereje nem gyengül, mindig önvizsgálatra készíti az embert: vajon ő saját maga, megtett-e mindent a közügyek tisztaságáért?

„A közügyek elhanyagoltsága vagy méltatlan emberek kezébe való kerülése egyedül a tisztességes emberek kezdeményezésének hiánya és közéleti bátortalansága miatt történhetik...”

A szabadságszerető ember

1.

Megköveteli magának és megadja másnak a minden embernek kijáró tiszteletet, de megkülönböztetett tiszteletet magának semmi címen nem követel, másnak pedig sem úr voltáért, sem vagyonáért, sem hatalmáért, sem befolyásáért, sem ruhájáért megkülönböztetett tiszteletet nem ad, csak tisztességéért vagy érdeméért.

2.

Magát munkában szolgának, szabad idejében és a maga otthonában úrnak tekinti és szembeszáll mindenkivel, aki magát szolgálata és munkája alatt is úrként, hatalmasként viseli és másokat szolgáknak, alacsonyabbrendűeknek kezel.

3.

A maga vagy más munkája értékének a leszállítását, emberi munka kiuzsorázását, vagyoni vagy hatalmi helyzet kihasználását s egyáltalán, semmiféle kizsákmányolást nem tűr, magát vagy másat a maga igazából, világos jogából, megszolgált követeléséből semmiféle erőszakkal, megfélemlítéssel, rábeszéléssel, fortéllyal kiforgatni nem engedi.

4.

Örködik a maga és minden ember egzisztenciájának a szabad és biztosított volta felett, illetéktelen vagy önkényes behatástól való mentessége, megfelelő jogvédelemben és garanciában részesítése felett.

5.

Szüntelenül szem előtt tartja, hogy az emberi szabadság és az emberi méltóság egy és oszthatatlan, és az egyik ember ellen akár társadalmi helyzete, akár származása, akár neme vagy kora címén elkövetett minden sérelem mindenki más szabadságát és méltóságát veszélyezteti: ezért az emberi szabadság minden korlátozása, önkényes letartóztatás, fogva tartás, egyéni vagy hatósági hatalmaskodás s az emberi méltóság mindenféle megalázása ellen azonnal együttesen, de ha az rögtön nem lehetséges, egymagában is fellép.

6.

Gyűlésben, egyesületben, munkaközösségben vagy bármiféle közösségben éppúgy, mint a magánéletben önkényeskedést, akarnokoskodást, magánérdek illetéktelen érvényesítését, visszaélést, köz becsapását, köz akarat meghamisítását s mindenféle fenyegetést és terrorizálást nem tűr, minden ilyen ellen saját maga azonnal felszólal és más tisztességes emberekkel összefog, az erőszakosan érvényesülni próbálókat, tekintet nélkül arra, hogy kire és mire hivatkoznak, leleplezi és meghátrálásra kényszeríti, tisztában lévén azzal, hogy minden ilyennek az érvényesülése csakis a tisztességes emberek kényelmessége és megfélemlíthetősége miatt lehetséges.

7.

Semmiféle anyagi visszaélést vagy panamát el nem hallgat, sem elfedezni nem segít, bármilyen hatalmas embert kell is ezzel lelepleznie.

8.

Minden közügyben meggyőződése szerint vall színt: fenyegetéstől meg nem ijed, hízélgésnek be nem dől s szavazatát vagy aláírását semmi pénzért vagy előnyért el nem adja.

9.

Minden felismert közérdek ügyében kezdeményezőleg lép fel, minden közérdekű szövetkezésben vagy mozgalomban tehetsége szerint munkájával és adományával részt vesz s igyekszik azt győzelemre segíteni, tisztában lévén azzal, hogy a közügyek elhanyagoltsága vagy méltatlan emberek kezébe való kerülése egyedül a tisztességes emberek kezdeményezésének hiánya és közéleti bátortalansága miatt történhetik.

10.

Bízuk a közösség erejében, az emberek többségének a tisztességében és abban, hogy ezt elegendő bátorsággal és igyekezettel érvényre is lehet juttatni, ezért a maga példájával, minden rosszhiszeműség elleni együttes és eredményes fellépéssel és minden jóhiszeműség számára a bizalom előlegezésével erősíti maga körül a közösségben és a tisztességes szándékok győzelemre vihethőségében való hitet.

A Magyar Népfőiskolai Társaság új tervei és felnőttképzési jó gyakorlatok a világjárvány alatt

- online szimpózium -

Lezajlott a Magyar Népfőiskolai Társaság újjáalakult elnöksége által szervezett első nemzetközi konferencia, amely egyértelműen teljesítette alapvető célját: felfrissítette az MNT meglévő kapcsolatait és teret nyitott a közeljövő új együttműködéseire. A találkozó a Zoom applikációban, angol nyelven zajlott 2021. június 17-én.

Számos külföldi partnerünk elfogadta a meghívást és többen örömmel osztották meg az elmúlt évben szerzett tapasztalataikat. Jó volt hallani, hogy a mindannyiunkat beszorító szűk határok ellenére hasonló benyomásokat szereztünk.

A köszöntők után a Társaság bemutatkozásán volt a fő hangsúly. Felvettük a szálát a tavalyi évre tervezett Szigeti Tóth János emlékkonferencia ügyében, amelyet továbbra is napirenden tartunk és nagyon reméljük, hogy a jövő évben sor kerülhet rá; majd bemutattuk a Társaság hálózatán belüli nemzetközi erőforrásokat felmérő kutatás eredményeit, amelynek részletes elemzését az előző lapszámban Mihályfi Márta tette közzé. Ezúttal csak a legfontosabbakat ismételnénk meg vizuális formában, mintegy plakátként, mi mindenben is vagyunk járatosak és milyen új utakat keresünk?!

Milyen képességekkel és tapasztalatokkal rendelkezik hálózatunk a nemzetközi projektmunkába való bekapcsolódás érdekében?

SKILLSET

- LANGUAGE: ENGLISH, GERMAN, FRENCH, RUSSIAN AND POLISH
- IT FIELD: IT EDUCATION FOR ELDERLY, COMBATING COMPUTER ILLITERACY
- AE DEVELOPMENT: PROJECT MANAGEMENT, BASIC SKILLS, CURRICULUM
- SUSTAINABILITY: ORGANIC FARMING, CONSCIOUS RURAL DEVELOPMENT, HEALTH
- CULTURE: RURAL HERITAGE IN CULTURE, ARCHITECTURE, COMMUNITY AND SPORT
- TRAINING: TRAINING FOR TEACHERS AND EDUCATORS
- MARGINALIZED GROUPS: ROMA COMMUNITIES, EMPOWERING WOMEN
- ART: ART AS A TOOL IN ADULT EDUCATION, MENTAL HEALTH AND EMPOWERING MARGINALIZED GROUPS

Milyen projektebe vállalnánk szerepet?

WHAT KIND OF PROJECTS WE ARE LOOKING FOR?

TYPE

- ERASMUS+ MOBILITY PROJECTS (short term)
- KA 210 SMALL SCOPE PARTNERSHIPS
- TRAINING EXCHANGE POSSIBILITIES
- TEST COURSES

FOCUS

- SUSTAINABILITY IN EVERYDAY LIFE
- AGRICULTURAL EDUCATION FOR MORE SUSTAINABLE HOMES
- AE EDUCATION IN THE DIGITAL WORLD/ GOOD PRACTICES
- ACTIVE CITIZENSHIP
- ART AS A TOOL IN ADULT EDUCATION

Az online találkozó második felében vendégeink tapasztalataira helyeztük a hangsúlyt. Elsőként Jumbo Klercq az Elephant Learning In Diversity alapítója beszélt tapasztalatairól, amelyekkel sokan tudtak azonosulni. Legfontosabb üzenete az volt, hogy ebben a merőben szokatlan társadalmi, szociális és gazdasági helyzetben fontos a célok újragondolása, fontos felismerni, hogyan változtatta meg a járvány azt, hogy ki lehet a hátrányos helyzetű (felnőtt tanuló) de a legfontosabb, hogy ne csak arra koncentráljunk merre megyünk, a fő hangsúly azon kell legyen, hogy képesek legyünk haladni. Ehhez egymás mentális támogatásra, motiválására van szükség, amit az egyszerre személytelenebb – online- de mégis személyesebb – hiszen azonos cipőben járunk és mindannyiunkat szorítja - kapcsolatok kialakítására van szükség.

Gina Ebner az EAEA főtitkára élményszerűen mesélt arról, milyen érzelmi és motivációs hullámvölgyeken mentek keresztül kollégáival és hogyan igyekeztek minél hatékonyabban tartani a kapcsolatot egymással és a tag-szervezetekkel. Beszámolójából most mégis azokat a pontokat emelném ki, amelyekben a világjárvány által okozott rendszerszintű, felnőttképzést érintő változásokat fogalmazta meg. Javaslati egyaránt szólnak a képzések szervezőinek és lebonyolítóinak saját terveik kialakításakor és nemzetközi szemléletformáló szerveztként üzenet a döntéshozóknak is.

Recommendations

- **Use Covid-19 as an ignition for fostering education**, training and learning activities to promote life skills – including digital and sustainability skills to overcome the crisis
- **Promotion of ALE on an EU level** to further reduce income losses in the ALE sector
- **Development of emergency funds** for non-profit ALE providers and self-employed teachers, trainers and other ALE staff
- **Compensation of courses** that have been initiated by public authorities to support society
- **Value** of ad-hoc compensatory support & the continuation and strengthening of future adult education strategies at the EU level
- A vital tool for supporting economic stability and enabling a thriving and inclusive European community
- **A European learning-for-all strategy**, inspired by e.g. the well-established learning model *Bildung*

- EAEA calls on the European Commission to:
 - Insist on adequate resources for ALE to be included in national plans
 - Ensure that the resources are being used for systemic and methodological initiatives
 - Ensure that key objectives are met
- EAEA calls on the EU Member States to:
 - Use this unique opportunity to strengthen national and regional LLL and ALE systems through coherent strategies and investment
 - Adopt a holistic approach to adult learning, in which formal and non-formal learning have their equal place and where “life skills” - including digital skills and sustainability skills/green skills - are central

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

Harmadik megszólalóként Poul Emil Hillerup, a Kishantosi Népfőiskola Társaság régi partnerének a Vestjyllands Højskolenak képviselője volt a vendégünk. Gondolatait Ács Sándorné foglalta össze:

A népfőiskolák a dán felnőttoktatás meghatározó bentlakásos intézményei, de a munka mellett végezhető esti iskolák szerepét is sok helyütt betöltik. A koronavírus járvány idején 2020 decemberében Dániában be kellett zárni a népfőiskolákat, de nem tértek át online oktatásra, mert a népfőiskolai oktatás lényege az együttlét, a személyes élmény és a csoportos tanulás. Csak 2021 márciusában indult el újra az oktatás speciális védelmi szabályokkal így a népfőiskolákra belépni csak 2 napnál nem régebbi negatív teszttel lehetett. A diákokat 8 fős csoportokba, ún. szociális buborékokba osztották. Ezek a 8 fős csoportok egymástól elkülönülve éltek, és tanultak. Kilenc ilyen „buborék” volt a Vestjyllands Népfőiskolán a nyitás utáni első kurzuson. Sok gyakorlati kérdés kellett megoldani, a tanulás és szociális érintkezés alapvetően megváltozott.

A dán állam kompenzálta a népfőiskoláknak a kiesett bevételt, így a 70 népfőiskola közül egynek sem kellett bezárni, sőt a a Vestjyllands Højskole most új programmal készül. A már eddig is népszerű biokertészet tárgyat továbbfejlesztve hirdetik meg az „Új kertészkedés – hogyan termeljünk növényeket fenntartható módon?” című programjukat.

A találkozó végén szót kapott Német Balázs a Pécsi Egyetem docense az MNT Tanácsadó Testületének tagja, akit lapunk előző számában is bemutattunk. Balázs ezúttal az Európai Felnőttképzési Társaság elnökségi tagságára pályázó jelöltként mutatkozott be. Az európai társaság közgyűlése azóta lezajlott és Társaságunk nagy örömmel fogadta Német Balázs megválasztását. A közös célokról, a magyar képviselet terveiről részletesebben olvashatunk ebben a lapszámban.

A törvény az törvény

Gondolatok a hatályos törvény néhány népfőiskolai vonatkozásáról
(a vonatkozások teljes bemutatása terjedelmi okokból itt most nem lehetséges)

Szigeti Tóth János emlékezetére létrehozott rovatunkban mindig közzé teszünk egy tanulmányt volt elnököinktől. Most sincs ez másképpen – a népfőiskolákra vonatkozó törvény koncepcióját ismerheti meg az olvasó a jelen lapban, de a koncepció szakmai értékét, és annak aktualitását szeretnénk jobban megérteni néhány bevezető gondolattal, a hatályos törvény népfőiskolai vonatkozásának kiemelésével.

A Magyar Népfőiskolai Társaság 1988-as megalakulása óta szerette volna elérni, hogy készüljön önálló törvény a népfőiskolák számára – egyszerű, világos és áttekinthető, amely figyelembe veszi és alkalmazkodik nemcsak a kialakult gyakorlathoz, de azoknak az országoknak a példáját is (például Dánia, Finnország, Hollandia, Németország), ahol már évszázadnál is hosszabb ideje működnek hatékonyan és eredményesen a népfőiskolák.

Az MNT alapítását követően kilenc évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy az 1997-ben megszületett közművelődési törvénybe beemeltek néhány alapvető kritériumot, amit a törvényi elismerés első lépcsőfokának lehetett tekinteni – sőt, az azóta történtek alapján ma már megalapozottan kijelenthető, hogy az akkori felemás megoldás mégiscsak nyitott egy kaput és valamiféle kiszámíthatóságot a népfőiskolák számára.

2010-ben ez a minimális kiszámíthatóság is megszűnt, a népfőiskolai munka ellehetetlenítését a legegyszerűbb módszerrel tette meg a kulturális kormányzat: minden pénzügyi forrást elzártak és minden konzultációs lehetőség előtt lehúzták a rolót.

Az MNT törvény által garantált működési támogatását még csak nem is fokozatosan építették le, hanem minden indoklás nélkül megszüntették, a költségvetési fejezetet áthelyezték a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) kezelésébe. Ebből a keretből ugyan juttattak működési támogatást egy-két éven keresztül, külön pályázat benyújtását előírva, de mindig az aktuális évek végén (novemberben, decemberben) engedték a hozzáférést, amivel a következő év január 31-ig (2-3 hónap lehetőséget biztosítva) el is kellett számolni. Más megközelítésben értelmezve: az MNT működését utólag finanszírozták és nem lehetett előre tudni, hogy mennyivel.

2019-ben már semmilyen támogatáshoz nem fértünk hozzá – és azóta sem.

Egy időre leállt az NKA működése, és az a hír terjedt el, hogy megszüntetik. Nem hirdettek pályázatokat, de egyesek véleménye szerint a felháborodás a megszüntetés híre miatt olyan erőteljes volt, hogy végül is átalakításokkal, de tovább működik az alapítvány.

Húsz évvel a közművelődési törvény hatálybalépése után, 2017-ben jelentősen átírták, módosították a törvényt.

A törvényből kiderül, hogy közművelődési alapfeladatként aposztrofálja a népfőiskolát, ugyanakkor a finanszírozásnál már mozgalomnak nevezi megfoghatatlanul - a törvényhez kapcsolt rendeletben pedig komoly tárgyi feltételeket írnak elő a „mozgalomnak”, amivel eleve és vélhetően szándékosan ellehetetleníti a „mozgalmi” tevékenységet, illetve az 1988-tól kialakult civil, önszerveződő tevékenységet.

Sokak meglátása szerint ez a megfoghatatlanság nemcsak a törvényalkotó figyelmetlensége és hozzá nem értése lehetett, mert éppen ily módon válik lehetővé az, hogy csupán egyetlen népfőiskolát, Lakiteleket finanszírozzanak évek óta milliárdokkal úgy, hogy semmit nem írnak elő más népfőiskolák vonatkozásában ezekről a milliárdokról – pontosabban szólva nem tárgyilagos és pártatlan szakmai megítélés alapján juttatnak filléreket egyes szervezeteknek ezekből a keretektől.

A magyar történelmi múlt és az európai kritériumok, valamint a mai követelmények alapján ez az intézmény azonban nagyon távol esik attól, hogy népfőiskolának lehessen nevezni. Szálloda, csillagvizsgáló, lovaspálya, étterembővítés, szauna, búvárkút – felsorolni is sok és szinte lehetetlen, hogy mi minden épült/épül Lakiteleken, egy azonban nyilvánvaló: egy-két ember megalomániáját tükröző harácsolás – közpénzből. Kérdés, hogy mennyire a köz javára?

Ha az oda juttatott milliárdokat a magyar nép szellemi felemelkedésére fordították volna, akár egy évtizeden keresztül is lehetett volna folyamatosan finanszírozni több, országos lefedettségű, felzárkóztató, művelődési, képzési programot ebből a keretből.

Az alábbiakban citálunk néhány részletet a hatályos törvényből és a hozzá kapcsolódó miniszteri rendeletről. Elgondolkodtató – hozzáértők véleménye szerint a népfőiskolák szempontjából teljes szakmai fogalmi és intézményszerkezeti zavart tükröz:

2017. évi LXVII. törvény

a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról *

(5) A közművelődési intézmény típusa – jogszabályban meghatározott szakmai, személyi és infrastrukturális feltételek megléte esetén – lehet:

e) népfőiskola,

76. § (ez az eredeti, 1997-es törvényből származó meghatározás megmaradt)

(3) A közművelődési alapszolgáltatások:

a) művelődő közösségek létrejöttének elősegítése, működésük támogatása, fejlődésük segítése, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítása,

b) a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése,

c) az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása,

d) a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítása,

e) az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítása,

f) a tehetséggondozás- és -fejlesztés feltételeinek biztosítása, valamint

g) a kulturális alapú gazdaságfejlesztés.

(2) A népfőiskola elnevezésében szerepelnie kell a „népfőiskola” kifejezésnek.

78/D. § (1) A népfőiskola olyan nyitott tanulási, képzési közművelődési intézmény (művelődési ház, művelődési központ vagy kulturális központ), amelynek elsődleges tevékenysége az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása, különösen a felnőtt korosztály számára szakmai képzések szervezése.

Az országos közművelődési szakmai szolgáltatás *

87. § * Az országos szinten működő, területi közművelődési szakmai szolgáltatásokat ellátó szervezet a közművelődési alapszolgáltatások segítése, fejlesztése és az egységes szakmai feladatellátás érdekében országos közművelődési szakmai szolgáltatást biztosít.

87/A. § * (1) Az országos és a területi szintű közművelődési szakmai szolgáltató szervezet feladatait közszolgáltatási szerződés keretei között, ha a jogszabályi feltételeknek egyebekben megfelelő államháztartáson kívüli szervezet is elláthatja, ha a feladat szerepel a létesítő okiratában.

(2) * Az országos és a területi szintű közművelődési szakmai szolgáltató szervezet vezetője szakirányú mesterfokozatú szakképzettséggel rendelkezik.

V. Fejezet

A miniszter közművelődési ágazati irányító hatásköre

88. § A miniszter ágazati irányító feladat- és hatáskörében

a) az e törvényben foglaltak szerint közreműködik a művelődéshez való jogok biztosításában, A közművelődés finanszírozásának és központi támogatásának alapelvei

89. § *

90. § * A fővárosi és a települési önkormányzatok a közművelődési feladataik ellátásához a költségvetési törvény szerint állami hozzájárulásban részesülnek.

91. § (1) * A miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében kell biztosítani

a) * az országos és a területi szintű közművelődési szakmai szolgáltatási feladatok ellátásának fedezetét,

b) *

c) * a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, Területi Művelődési Intézmények Egyesülete és a népfőiskolai mozgalmak működési támogatását.

d) *

(2) * Az államháztartásért felelős miniszter érdekeltségnövelő pályázat útján gondoskodik az önkormányzat közművelődési feladatellátást szolgáló technikai, műszaki eszközök fejlesztéséről, berendezési tárgyak gyarapításáról, épületek karbantartásáról és felújításáról.

20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet**Hatályos: 2018.07.17 –****15. Népfőiskola****16. § (1)** A népfőiskola a 4. §-ban foglaltakon túl rendelkezik

- a) legalább három, egyenként legalább 25 fő befogadására, közösségi események, rendezvények, tanácskozások, képzések megtartására egyaránt alkalmas többfunkciós helyiséggel,
- b) legalább egy, legalább 100 fő befogadására alkalmas többfunkciós helyiséggel,
- c) melegítőkonyhával,
- d) szabadtéri mozgásos, rekreációs lehetőséget biztosító területtel.

(2) A népfőiskolában a feladatellátó a közművelődési alapszolgáltatások zavartalan biztosítása érdekében szükséges létszámban felnőttképzési vagy közművelődési szakmai munkakörben szakembert foglalkoztat úgy, hogy legalább egy, a felsőoktatásban szerzhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló kormányrendelet szerint meghatározott felsőfokú andragógus, vagy közművelődési szakképzettséggel rendelkező szakembert teljes munkaidőben foglalkoztat.

(3) A népfőiskola a tevékenységéhez igazítja a nyitva tartását azzal, hogy ha a Kultv. 76. § (3) bekezdés c) pontja szerinti közművelődési alapszolgáltatáson kívül további közművelődési alapszolgáltatást is biztosít, annak megfelelően állapítja meg a nyitvatartási rendjét.

(4) A népfőiskola nyitvatartási idejét a népfőiskolában ki kell függeszteni. A kifüggesztett nyitvatartási időtől való eltérésre az adott intézményi formára vonatkozó előírásokat kell alkalmazni.

A 91. § (1) c) pontjában megjelölt népfőiskolai mozgalmak támogatásáról nincs ismeretünk.

Éz vajon mulasztásos törvénysértést jelent, vagy „csupán” azt, hogy az 1988 óta működő Magyar Népfőiskolai Társaságot nem tekintik sem országos, alapszolgáltatást ellátó művelődési szervezetnek, sem mozgalomnak a döntéshozók?

S ha ez utóbbi áll fenn, annak mi lehet az oka?

Amennyiben választ kapunk a fenti kérdésekre valahonnan, szívesen közzé tesszük a honlapunkon, illetve a következő lapszámunkban.

Csaknem tíz éve már annak, hogy az MNT egykori elnöke, dr. Szigeti Tóth János ismét szorgalmazta az önálló népfőiskolai törvény létrehozását, amihez megalapozott szakmai koncepciót adott át az arra illetékeseknek – mondani sem kell, hogy teljesen hiábavalóan.

A hatályos törvény fentiekben kiemelt részleteinek az ismeretében ajánlom olvasóink figyelmébe az önálló népfőiskolai törvény tíz évvel ezelőtt lefektetett indokolását.

Nincs mit változtatni rajta ma sem.

Mihályfi Márta

A törvény indoklása

§

Mi indokolja a törvény létrejöttét?

Magyarország az elmúlt évtizedben lemaradt a felnőtt népesség műveltségi szintjét és tanulási aktivitását tekintve. Minden tanulmány azt erősíti meg, hogy a 27 tagállam sorában az utolsó egyharmad csoportba tartozunk.¹ Mindez a népesség nagy részének – s különösen a vidéki kistelepülések lakosságának a képzésből való kirekesztését jelenti, kirekesztést a társadalmi fejlődés fő áramából, mert az iskolázottabbak és magasabb jövedelemmel rendelkezők jobban hozzáférnek a tanuláshoz és képzéshez, amely ma az *egyéni, családi, társadalmi és munkahelyi boldogulás egyik legfontosabb előfeltétele*. Amikor egyesek azt hangsúlyozzák, hogy a népfőiskoláknak Magyarországon nincs hagyománya ez a tények egyszerű nem ismerését jelenti. A két világháború közötti, különösen az 1936-1946 közötti időszakban a történelmi egyházak kezdeményezésére egész Közép-Európában kiemelkedő, igen jelentős népfőiskolai tevékenység folyt Magyarországon. 1992-ben a Német Népfőiskolai Szövetség a két ország közötti megállapodás keretében közeli tíz éves közvetlen szakmai segítő tevékenységet fejtett ki, a Kohl kancellár és Antal miniszterelnök által aláírt együttműködési szerződés egyik paragrafusára alapozva. Az együttműködési szerződés a magyarországi felnőttképzés fejlesztésére vonatkozott, amellyel német részről a Német Népfőiskolai Szövetséget bízta meg a szerződés, s egyik szoros magyar partnere volt a Magyar Népfőiskolai Társaság. Pontos kimutatható lenne, hogy ez alatt az időszak alatt a német adófizetők pénzéből mekkora nagyságrendű, milyen minőségű, támogatott szakmai tevékenység folyt, milyen kiadványok fordítások, konferenciák, kutatások jöttek létre. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy más átvilágításokhoz hasonlóan e területen is szükség lenne elemezni azt a felelősséget, amely az együttműködés kiaknázásának elmaradásából keletkezett nem közvetlen anyagi károkat jelenti. Hiszen nem egy külföldi rendszer erőltetett átvételéről volt szó, hanem arról, hogy az új helyzetben egy hagyományosan és mélyen gyökerező magyar iskolán kívüli intézménytípust hogyan lehet mások tapasztalatai birtokában újratertemni.

1990-ben, az első szabadon választott magyar kormány programjába vette a népfőiskolák fejlesztését. Ugyanígy 1998-ban a FIDESZ kormányprogramjának hivatalos eleme volt a népfőiskolák fejlesztése. Mindezekből igen kevés valósult meg, s ma a közösségi és nemzeti művelődés terén is időszerűvé vált a történelmi folytonosság helyreállítása, valamint a XXI. századi nemzeti versenyképesség egy fontos tényezőjének, a társadalom műveltségi szintnek az intézményes fejlesztése. Ez a Kárpát-medencében kiemelt magyar, nemzeti, gazdasági és társadalmi célkitűzés.

Az EU 27 tagállamában meglévő különbségek mellett, a legfejlettebb tagállamok példáját nézve látható, hogy a referencia országok mind olyanok, amelyek a népfőiskolát hagyományosan (történetileg és a harmadik évezredben is) kiemelt intézményként kezelik. (Ezek elsősorban az észak-európai régió egésze, a német nyelvterület országai és részben az ún. Benelux államok.)

A törvénykezés fejlesztésében az elmúlt tíz év legfontosabb tendenciája ezekben, az országokban az volt, hogy

- koncepcionálisan és a gyakorlatban is, radikálisan kiszélesítették a tanuláshoz, művelődéshez való hozzáférést a társadalom ún. alacsonyabb iskolázottságú, nagy csoportjainak a bevonása érdekében
- a keret jellegű, átfogó profilú szabályozásban megjelent az EU és az OECD élethosszig tartó tanulás filozófiája és szemlélete, amely átírta az oktatási, kulturális, képzési szektorok és szintek közötti hagyományos viszonyrendszert, elkülönültséget, átjárhatóság hiányt.

¹ A témával részletesen foglalkozó legfrissebb magyar tanulmányok:

1. A felnőttképzési rendszerek hatékonysága nemzetközi összehasonlításban, 2009 az Állami Számvevőszék tanulmánya

2. Jelentés a felnőttképzés feltételrendszerének, eredményességének, a gazdaság munkaerőigénye kielégítésében betöltött szerepének ellenőrzéséről, 2010 Állami Számvevőszék

3. Művelt nép – emelkedő ország Egy kitörési esély Magyar Népfőiskolai Társaság 2010

Elérhető: https://nepfiskola.hu/wp-content/uploads/konyvek/muveltnep_kitoresiesely_pr2010.pdf

Az Eurostat és a Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatóságának tanulmányai még súlyosabb elmaradásokat dokumentálnak az egykor „ellovas” Magyarországról.

- A szabályozás megcélozta a minél átfogóbb forrásbővítést (egyén, család, vállalati szféra, állam) az egyénre és csoportokra irányuló konkrét ösztönzésekkel egybekötve. (pld felnőtt tanulói hitel és kedvezmény számlák, kártyák bevezetése) hiszen az állam vagy az illetékes szaktárca egyre kevésbé képes a források előteremtésére. A normatívák, szankciók, indikátorok és eredménykövetelmények konkrétan megjelentek az összehasonlíthatóság, a monitoring, a hatékony irányítás, finanszírozás eszközeként. Magyarország ebből az utóbbi évtizedben többnyire kimaradt., vagy formailag tett eleget az elvárásoknak, amely végső soron önbecsapás volt.

§ A népfőiskolai törvény szükségességének fő indokai:

- közel egy évtizede egyre erősödően előtérbe került a nem-formális tanulás, képzés és az informális művelődés fontossága, nemcsak az irányadó európai szintű dokumentumokban (retorika), hanem egy sor ország gyakorlatában is. Ebben élen járnak az előbb említett referencia országok, ahol a népfőiskoláknak, mint a nem-formális és gyakorlatias képzésnek több mint 160 éves tapasztalata áll rendelkezésre. (Ez Németországban 65-90 éves) s Magyarországon 1936-1946 között igen sikeres és autentikus nemzeti adaptáció jött létre elsősorban a történeti egyházak tevékenységeként. De működtek világi és szociáldemokrata népfőiskolák is.
- Magyarországon még mindig elhanyagolható az autonóm civil szerveződések szerepe, akár általánosságban, az érdek érvényesítésben való állampolgári közreműködésről, akár társadalmi szervezetek keretében megjelenő szolgáltatási, ellátó funkciók arányáról beszélünk. A helyi társadalom legkisebb közösségeiből kiindulva a népfőiskola tipikusan az az önszerveződésen alapuló tevékenységi forma, amely könnyen létrehozható, hozzáférhető. Benne az állampolgári önszerveződés és érdekérvényesítés természetes működési elv és polgár közeli, mint szolgáltatás.
- Nincs egyetlen olyan magyar törvény sem, (a kutatás, a képzés, szakképzés, az oktatás, a tanulás, a művelődés és kultúra terén) amely integrálná az élethosszig tartó tanulás negyven éve kialakított, és a 90-es évek közepétől, majd a lisszaboni stratégia megjelenése óta (2000-et követően) új erővel megjelenő alapelveit, céljait és megjelenítené az elvek gyakorlatba ültetésének szabályozását.

§ Összefoglalva az indokokat:

- a nem-formális tanulás és művelődés előtérbe helyezése és ösztönző szabályozása
- a polgári, civil érdekérvényesítés és önszerveződés lehetőségei tényleges kereteinek megteremtése a művelődés, képzés, tanulás terén is elsősorban a helyi társadalomban és kistélepléseken
- az élethosszig tartó tanulás európai és globális filozófiájának nemzeti érdekek alapján történő érvényesítése, a legszélesebb- általánosságban ún. alacsony iskolai végzettségű népesség számára.
(Magyarországon az alapfokú végzettségről szólva az általános iskola befejezését értik, s alig szólnak a szakiskolai és szakmai végzettségek elavultságának nagy számáról. A fejlett nyugati EU-s tagállamokban az alapiskolai végzettség a felső középfokú bizonyítvány, magas szintű idegen nyelvtudással. Az alapiskolai végzettség megszerzését több állam ingyenessé tette)

Nincs új a nap alatt

1945 és 1948 között a művelődési tevékenység – az európai modellnek és a hozzáigazodó magyar hagyományoknak megfelelően – autonóm művelődési intézményekben, szervezetekben, valamint a pártok, egyházak, szakszervezetek, egyesületek, ifjúsági mozgalmak stb. keretében szerveződött. Ez a képződmény nem az újonnan szerveződő demokrácia hirtelen előkerült rögtönzése volt, hanem a régebbi de főként a két világháború közötti evolúciós fejlődés eredménye. Természetesen a hagyományokhoz visszatérés nem másolást jelent, hanem a történelmi folytonosságot és a mai európai és nemzeti érdekek XXI. századi összeegyeztetését. A törvénytervezet koncepcionálisan ehhez a pre-szovjet modellhez tér vissza. Kiindulópontként.

Miért volt korszerű a szabadművelődési koncepció?

- a társadalmi önszerveződésre és igényekre épült
- demokratikus döntéshozói testületeket és kivitelezést tett lehetővé
- a helyi társadalomban is jelenlévő országos hálózatot képezett
- megvalósította a társadalmi pluralizmust és a nemzeti érdekek és értékek primátusát
- a művelődést és képzést összekapcsolta a szociálpolitikai és a gazdasági célokkal és területekkel
- az állam, az önkormányzat és a civil társadalom intézményként történő integráltságát fejezte ki

Egy mai tv. alapvető követelményei közé tartozik 2012-ben, Európában, hogy

- § a garantálja a közösségi művelődés és tanulás biztonságos intézményi struktúráit, megkövetelje az intézményes támogatáson keresztül a folyamatosság és a biztosított minőség meghatározott feltételeit
- szervezeti autonómiát biztosítson, beleértve a társadalmi szervezeteket is, mint az egyházak, a szakszervezetek, a munkavállalók szervezetei, s beleértve az ott folyó tevékenység tartalmának, a benne foglalkoztatott szakemberek kinevezésének és foglalkoztatásának függetlenségét.
- § képesítéssel rendelkező szakembereket alkalmaz, akiknek a továbbképzése biztosított
- § együttműködési kötelezettség vonatkozik minden intézményre a település, járás, megye hasonló intézményeivel és más oktatási-művelődési intézményekkel, szervezetekkel (iskola, könyvtár, egyház, gazdasági kamara stb.)
- § az együttműködési kritériumok nem teljesítése támogatás megvonási szankcióval jár – lásd a Hessen tartományi népfőiskolai törvényt.
- § a nyitott elérhetőség biztosítása a népesség minden csoportja és minden személy számára

Melyek a legfontosabb területek a gyors és sikeres előrelépés ígéretével?

- a demokratikus állampolgárképzés és művelődés (politikai képzés) kiterjesztése
- az alapkészség fejlesztés és kulcskompetencia fejlesztések
- a közösségi és kompetenciafejlesztési roma és nem roma programok
- a járási, megyei szintű tanuló régiófejlesztés
- kistelepülések és közösségek vidékfejlesztési, hazai és nemzetközi projektjeinek tervezése, lebonyolítása
- nemzetközi szakmai kapcsolatrendszer és együttműködést segítő szolgáltatás kiépítése más országok tapasztalatainak megszerzése és a forrásszerzés érdekében

A törvénytervezet abból indul ki, hogy *bármely helyi közösségi művelődési intézménynek, így a népfőiskoláknak is a legfontosabb általános célkitűzései.*

- *A család és a helyi kultúra középponti szerepének helyreállítása és megerősítése*
- *A szociális gondoskodás és a közösségi fejlesztés*
- *A helyi gazdaság és vállalkozó szellem erősítése és kibontakoztatása*

Röviden összefoglalva az egyes elemek lényegét, nincs fontosabb, mint a családpolitika kopernikuszi fordulata, a demográfiai stagnálás elérése, majd a növekedési trend biztosítása és a család értékteremtő, szellemi, lelki, szerepének újrateremtése, megerősítése. A helyi identitást megerősítő helyi és nemzeti kultúra értékeinek helyreállítása, megerősítése és folyamatos ápolása kiemelkedő jelentőségű feladat. A szociális gondoskodás a családok segítségén túl, minden korosztályra kiterjedően – pld. az ifjúsági tanulási segélyektől, a tehetséggondozástól, az időskorúak biztonságáról való szociális és egészségügyi gondoskodásig egész sor tevékenységet magába foglal. A közösségfejlesztésbe beletartozik az egyházközösség, a gazdasági és önkormányzati társulások, a helyi egyesületek, a társaságok, az ifjúsági és felnőtt sportklubok pezsgő működése. A helyi gazdaság megerősítése a családi és mikro, kis és középvállalkozások létrehozásának ösztönzését, a szociális piacgazdaság, a szociális szövetkezetek és non-profit vállalkozások, a közfoglalkoztatás előtérbe állítását, s a tényleges, helyi piaci szereplők megerősítését szolgálja. *A kistelepülések és általában a helyi társadalmak, települések közösségi intézményeinek általános feladata, az összes többi intézménnyel együttműködve, saját profiljuknak megfelelően, a fent vázolt célok helyi sajátosságon alapuló megvalósítása.*

§ A népfőiskolai intézményrendszer szabályozása

Általános alapelvként olyan tv-re van szükség, amely az állampolgár szabadságát, jogait és kötelességeit a középpontba helyezve, *konkréttá, biztonságossá, garantálttá teszi a művelődésben és tanulásban való részvételt és szankcionálja annak elmaradását. A finanszírozás alapellátásból, érdekeltégi támogatásból és pályázati támogatásokból* tevődik össze. Országosan és általánosságban a finanszírozási elv azt kell alapul vegye, hogy az a minimumtámogatást az egy felnőtt állampolgárra eső (16-85 év közötti korosztályban), évente legalább 2 x 30 órás szervezett kulturális, művelődési, tanulási tevékenység átlagos költségét kell biztosítsa¹

Meggyőződésünk, hogy egyszerre kell kidolgozni a támogatások nemcsak korrupciótól mentes, de *sokkal hatékonyabb felhasználási rendszerét* is. A közösségi művelődéshez és a népfőiskolák működéséhez rendelkezésre álló összegnek az 1/3-át az állam központilag, 1/3-át a helyi önkormányzat biztosítja. Ez a két összeg képezi az ún. alapellátást, a harmadik 1/3 az állampolgárok hozzájárulásaiból tevődik össze. (szolgáltatások ára, részvételi díj, tagdíjak és önkéntes munka, hozzájárulás formájában stb.) *Az általános 1/3-1/3 -1/3 elvet azonban jelentősen differenciálni kell.* Az Országgyűlés és a kormány feladata, hogy a KSH-nál bevett, illetve az EU több tagállamában működő kritériumrendszerek alapján elkülöníthető legyen, hogy mely társadalmi csoportok esetében van szükség a 100%-os tanulási, képzési, művelődési finanszírozásra. Svédországban pld. az érettségi felnőtt korban történő megszerzése egy ingyenes, támogatott tanulási forma. Nálunk ez ma irreális.

Ha a felzárkózás és előrehaladás forgatókönyvét választjuk – és csak ezt tehetjük- akkor emelünk kell ezt az arányt. Kulcsfontosságú, nemzetpolitikai és gazdasági versenyképességi érdek -, s célul kell kitűzni a GNP 8%-t meghaladó, átfogó oktatási büdzsét, és azon belül a finn és dán arány (a 4, 9- 9, 6%) közötti felnőttoktatásra fordított arány átlagát véve, az oktatás költségvetésén belül 7-7,5%--nyi köztámogatást kell biztosítani a legszeleesebben értelmezettközösségi művelődés felnőttoktatás számára. Ezt az elvárást csak halasztani lehet, de róla lemondani nem.

§ Mi az új népfőiskolai modell haszna?

• Az egyén számára

A szabadművelődés új intézményi modelljépolgár centrikus, az állampolgár művelődéshez való jogainak és szabadságának a szolgálója, nem úgy, mint a jelenlegi rendszer, amely intézmény centrikus, és érdekcsoportok uralta, merev struktúra. Minél lejjebb megyünk a településrendszerben, persze annál magára hagyottabb a rendszer, vagy ha nem, akkor kézi vezérelt. S az már csak a szerencse, hogy kinek a keze van benne. Mert egy jó polgármester tiszta szerencse, de múlhat ez a szerencsén?

• A közösség számára

A helyi és más szintű önkormányzat, az állam és a társadalmi közösségek együttműködése, partnersége, a társadalmisítás, a demokrácia egyik sarkköve, az öntudatos aktív és felelős polgár kialakulásának előfeltétele. A részvétel egyik alapvető motiváló tényezője. Az erősödő individualizációban a közösségi tevékenység védőháló is az egyén számára és akadálya a devianciák széles körben történő eluralkodásának.

• A helyi kultúra felvirágoztatása

A települési szintre összpontosít, mert a helyi társadalom és a helyi identitás a nemzeti identitás, az erős nemzettudat kialakulásának alapja éppúgy, mint az idegen nyelvtudásnál az anyanyelv ismerete és szeretete nélkülözhetetlen előfeltétel. Csak a szülőföld szeretete és becsülete által bontakozhat ki a hazaszeretet és más népek és nemzetek megbecsülése. A világkultúra egyre inkább horizontális jellegűvé vált, nincs egyetlen központja, amely diktálhat, vagy uralkodhat. A helyi kultúrák sokfélesége és nemzeti egysége és a világvallások jellege vált meghatározóvá. Ebben pedig a magyarok az országon belül és a Kárpát medencében is legyengült helyzetbe kerültek. A felvirágoztatás alulról és helyben kezdődhet, és abból adódik össze, ha jó az országos irányvonal.

¹ Az előrejelzések szerint a 0-19 éves korig terjedő korcsoport száma 2001-ben 2,36 millió volt, ami 2050-ben 1,72 millióra csökken. Míg a 20 évesnél idősebb népesség száma 7,83 millió (2001) s 2050-be 6,2 millió lesz. Demográfiai Évkönyv, 2001 Magyarország népessége, 2001–2050. KSH NKI, 2000

• A szociálpolitikára

A szociális segítség és szolidaritás számos tájékoztatási, tanulási, művelődési elemet magába foglal. A tanulás enyhíti a szegénységet, a műveltség növeli a személyes, a kisközösségi és nagyközösségi sors saját kézbe vételét és az autonóm cselekvést, önrányítást, az egyéni és közösségi kreativitást. A szociális öngondoskodás és szolidaritás és a művelődés funkcionális összekapcsolását valósítja meg a rendszer. A fiatalok tízezrei (vagy százezrei?) ma is szegény sorban élve nem jutnak hozzá a tanulás, művelődés lehetőségéhez, s tehetségek sokasága veszik el. A tehetséggondozás a nemzetpolitika és szociálpolitika, valamint a népfőiskolai ifjúsági tevékenység részévé kell, hogy váljon.

• Az egészségre

Közhely számba megy, hogy a prevenció a leghatékonyabb egészség gondozás. A tájékoztatás, a közösségi tevékenységek, a közösségi sport a közösségi művelődésen belül sokat tehet a tragikus állapotú magyar népegészség paramétereinek javításáért. (stressz, korai halálozás, a népbetegségek, a magas vércukor szint és a magas vérnyomás stb.) Nemcsak arról van szó, hogy társadalmilag olcsóbb egy nyugdíjas klubban sakkozni, mint a kórházi ágyat nyomni, hanem arról is, hogy az idősek életminősége és méltósága is közösségi és nemzeti érték.

• A gazdaságra

A népfőiskolai rendszer alapelve, hogy a gazdaság van az emberért és nem fordítva. Az önbecsüléssel rendelkező, művelt polgár egyben sokkal jobb munkaerő is. A helyi és járási közösségi művelődés egyik legfontosabb funkciója, hogy a munka megszerettetésének szocializációját, a munka keretében történő emberi együttműködés gyakorlását és a munkateljesítmény megbecsülését újra társadalmi normává tegye. Az egyéni, családi és mikrovállalkozás helybeli kifejlesztésének – sok feltétele mellett – az emberi tényező alkalmassá tétele az egyik legfontosabb komponense. Az értékrenddel rendelkező személyiség fejlesztés és a kompetencia alapú képzés kettőssége a kulcs ezen a téren.

§

A jelen javaslat több mint két évtizedes szakmai tapasztalatokon alapuló tervezet. Kiindulópontja lehet egy önálló népfőiskolai törvénynek és egy közösségi művelődési törvénynek, amelynek lényegbevágó eleme a népfőiskolai intézmény integrálása.

A nem-szakmai felnőttképzési és ún. továbbképzési törvények mellett külön népfőiskolai törvénnyel rendelkezik mind a 16 német tartomány, Ausztria és Svájc, valamint az északi országok között Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország. A Magyar Népfőiskolai Társaságban ezeknek, a törvényeknek az alapelveit, ajánlásait, paragrafusait és szellemét régóta jól ismerik. Főként német és osztrák kollégáink, készségesen rendelkezésre bocsátották a törvények szövegét, vagy a velük kapcsolatos dokumentumokat. Ezeket részben áttekintve, valamennyit figyelembe véve, a volt NDK tübingiai tartományának népfőiskola törvényét vettük alapul, mivel az a legkésőbb, vagyis 2010-ben született.

Folyóiratuk törvénytervezettel foglalkozó tematikus számában az európai törvénykezés történeti áttekintése mellett törvényrészleteket közlünk a 70-es 80-as évekből is, amelyekből jól látható, hogy az alapelvek alig változtak, vagyis egy mélyen gyökeredző európai hagyományról és intézményről van szó. Ez az összeállítás több részből áll. A törvénytervezetet a törvény paragrafusaihoz kapcsolódó magyarázatok, fogalmak ismertetése követi, majd a szakterülethez tartozó általános fogalomtárat is közzéteszünk.

2012. február 23.

Szigeti Tóth János

Az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) közgyűlése és tisztújítása

Június 22-én volt az európai szervezet közgyűlése, és tisztújítása. A szervezetnek 120 tagja van, 43 országból, és tisztségviselőit két évente újítja meg. Az aktuális választást online találkozó segítségével bonyolították le, és az új elnökségbe az MNT is delegált jelöltet.

Magyarországról örvendetesen összesen négy szervezet a tagja az EAEA-nak: a Modus Alapítvány (Újfehértó) – tagsága ezen a közgyűlésen került jóváhagyásra. Korábban nyerte el tagságát a Nevelők Háza Egyesület (Pécs), és a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kara.

Az európai szervezet első magyarországi tagszervezete a Magyar Népfőiskolai Társaság, évtizedek óta dolgozik az EAEA-ban – ezáltal rendelkezik a rendes tagság jogosultságával, ami két alapvető joggal is jár: szavazati és delegálási jogosultsággal.

A másik három tag úgynevezett társult tagsági státusszal rendelkezik, ez azonban nem jár sem szavazati, sem delegálási joggal – a nemzetközi szervezet alapszabálya előírja, hogy egy országból egy szervezet rendelkezhet ezekkel a jogosultságokkal.

A Magyar Népfőiskolai Társaság élt delegálási jogával és Dr. Német Balázst jelölte tagként az EAEA új elnökségébe, amit elismerésre méltó szavazati aránnyal el is nyert.

Az új elnökség összetétele országok viszonylatában nagyon sokszínű, szakmailag pedig igen magas szinten áll.

Az elnökség:

elnök:

- Uwe Gartenschlaeger, a Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Intézetének jelöltje, Németország

tagok

- Gustav Fridolin, Népi Mozgalom Népfőiskoláinak Svéd Érdekszervezete jelöltje, Svédország
- Bernhard Grämiger, Svájci Felnőttképzési Szövetség jelöltje, Svájc
- George Koulaouzides, a Görög Felnőttképzési Szövetség jelöltje, Görögország
- Dearbháil Lawless, az Ír Felnőttképzési Szövetség jelöltje, Írország
- Balázs Németh, a Magyar Népfőiskolai Társaság jelöltje, Magyarország
- Klaudius Šilhár, a Szlovák Felnőttképzési Szövetség Intézetének jelöltje, Szlovákia
- Oleg Smirnov, az Ukrán Felnőttképzési Szövetség jelöltje, Ukrajna
- Dina Soeiro, a Portugál Kulturális és Élethosszig Tartó Képzési Szövetség jelöltje, Portugália
- Alex Stevenson, a Tanulási és Munkaügyi Intézet jelöltje, Egyesült Királyság
- Karin Tudal, a Tanító Liga jelöltje, Franciaország
- Lauri Tuomi, a Finn Felnőttképzési Szövetség jelöltje, Finnország

Német Baláznak ezúton is gratulál az MNT elnöksége és tagsága!

Németh Balázs, az EAEA elnökségi tagjának írása céljairól, terveiről az EAEA-ban

Közelről az EAEA elnökségében – célok, lehetőség és korlátok

1999 májusában ültünk Sz. Tóth Jánossal a Mainz-i pályaudvar peronján, s azon tűnődtünk, hogy milyen hatása is lesz a formálódó uniós GRUNDTVIG programnak a felnőttkori tanulásra Magyarországon, illetve, hogy milyen módon tudjuk formálni az európai felnőttoktatási partnerséget, szakmai együttműködésekkel a magunk lehetőségeivel.

Akkor arra jutottunk, hogy proaktív módon érdemes részt vennünk az Európai Felnőttoktatási Társaság (EAEA) munkájában és bekapcsolódni az általa képviselt kezdeményezésekbe, projektekbe. Ugyanakkor az is lényeges, hogy a felnőttoktatás területén mértékadó civil hangot és szakmai orientációkat a hazai környezetben is képviseljünk.

János ennek alapján formálta lépéseit és ezzel a felfogással vált az EAEA elnökévé három ciklusra.

Most, huszonnégy esztendővel később az a megtiszteltetés ért, hogy a 2021. július 22-én megtartott EAEA éves rendes Közgyűlésen megújított tizenegy tagú végrehajtó bizottság, érdemben elnökségi tagjává választottak! Ezért előtörték bennem a fent jelzett élmények és a kérdés is: „Mit tenne most János?”

Ahogy mindig is világosan érzékeltette, most is arra érdemes jutni, hogy a Magyar Népfőiskolai Társaság felnőttnevelési céljait reprezentálni tudjuk európai szinten, továbbá a mértékadó európai trendeket, tényezőket megjelenítsük tagjaink számára az EAEA felnőtt-tanulási Kiáltványának tükrében.

Ehhez kapcsolódva lehetőségünk nyílik az EAEA releváns uniós támogatású projekt-kezdeményezéseihez csatlakozni, különös tekintettel az MNT számára hasznos innovációk, fejlesztések megismerésére, esetleges adaptációjára és kölcsönös disszeminációk megvalósítására.

Elsőként szeretném feltérképezni az EAEA jelenét, aktuális célkitűzéseit, s erre jó alkalmat ad, hogy az Elnökség tervezetten 2021. szeptember 13-án és 14-én ülészik Brüsszelben, ahol a soron következő év tevékenységének tervezésére is sor kerül a megválasztott tagok bemutatkozása mellett.

Az MNT elnökségével történő egyeztetés alapján szeretném képviselni az MNT-t és tagságát az EAEA-ban!

Nagyon köszönöm az MNT támogatását és Jumbo Klercq holland kollégánk ajánló sorait egyaránt!

Pécsett, 2021. június 5-én

Dr. Németh Balázs

Az MNT tanácsadó testületének tagja
a PTE BTK Humán Fejlesztési Intézet docense
EAEA elnökségi tag/Executive Board member

Jumbo Klercq holland kollégánk ajánló sorai

Ajánlás az EAEA tagjai számára

Németh Balázs kiváló jelölt az EAEA elnökségébe, jelölését a következő okokból ajánlom:

- Tapasztalt tanár és kutató amellet, hogy 2006 óta a Pécsi Tudományegyetem docense a felnőttoktatás területén, aki kiterjedt ismeretekkel és a felnőttképzési gyakorlat gyökereivel rendelkezik. Nem csak tudományos kontextusban dolgozik, hanem nagyon szoroson összekapcsolja ezt a konkrét felnőttképzési projektek terepmunkájával, például az All-Local, az „egész életen át tartó tanulás” helyi gyakorlatának kiterjesztését célzó projekttel (pécsi és Baranya megyei). Ennek célja: megismerni és adaptálni a nemzetközi intézkedéseket és gyakorlatokat annak érdekében, hogy javuljon az 50 évesnél idősebb korosztály életminősége.

- Sok éven át aktívan részt vesz a városi és regionális oktatásban és szakképzésben, hivatkozva a tanuló város-régió koncepcióra, amely kapcsolódik az UNESCO tanuló városok globális hálózatához. emellett Németh Balázs aktív szerepet játszik a felnőtt- és felsőoktatás terén folytatott nemzetközi együttműködési projektekből, az EU által finanszírozott projektekből, kutatási programokban és az Erasmus programban.

- Az elmúlt 8-10 évben a Pécsi Tudományegyetemet képviseli a felnőtt- és az egész életen át tartó oktatás számos szakmai egyesületében (pl. EAEA, EUCEN, PASCAL, MELLearn), és számos országos, regionális és nemzetközi szemináriumot szervezett. Az EUCEN-ben jelenleg betöltött elnöksége azt is eredményezi, hogy nagyon kiterjedt, hasznos kapcsolatokat tud biztosítani az EAEA számára.

- Balázs mint új elnökségi tag extra értéket jelent az EAEA számára, miközben kiválóan képes ötvözni a felnőttképzés ismereteit és tapasztalatait a politológiával – a politikatudomány doktora is. Ahol Magyarország politikailag egyértelmű EU-szkepszist mutat, Balázs ezzel ellentétben pozitív hangsúlyt fektet Európára és az EU-ra. Ismeri az európai intézményeket és a grémiumot, és 2004–2006-ban ideiglenesen megválasztott tagja volt a Régiók Európai Bizottságának, az EDUC bizottságában dolgozott a tanuló városok és régiók témakörében.

Meggyőződésem, hogy éppen ezeknek a tulajdonságoknak köszönhető, hogy a Balázs képes lesz saját értékes hangját hallatni az EAEA-n belül az elkövetkezendő időszakban, ami új kihívásokat és igényeket támaszt az újítások iránt, amelyekben a tág értelemben vett egész életen át tartó fejlődés nélkülözhetetlen elem.

Jumbo Klercq

Az EAEA volt alelnöke (2002–2008),
a holland Learn for Life szervezet igazgatósági tagja (2010–2020),
az egész életen át tartó tanulás szakértője,
az Elephant Learning in Diversity (2008–) munkatársa.

A 21. századi felnőtt tanulás kiáltványa

A frissített EAEA 2019. évi kiáltvány felvázolja azokat a kihívásokat, amelyekben a felnőttképzés kulcsszerepet játszhat, ez az átalakító lehetőségek, valamint a tanulás ereje és öröme.

A kiáltvány az európai, nemzeti és regionális politikai döntéshozóknak szól, hogy bemutassák a felnőttkori tanulás előnyeit, és minden szükséges készséggel, ismerettel és kompetenciával közli az EAEA elképzelését a Tanuló Európáról.

Az EAEA egy egész Európára kiterjedő erőfeszítést javasol egy olyan tudásalapú társadalom fejlesztése érdekében, amely képes kezelni korunk kihívásait. Ez most fenntartható beruházásokat igényel – európai, nemzeti, regionális és helyi szinten – a felnőttképzés terén.

A kiáltvány kilenc aktuális európai kihívást mutat be, amelyeket a felnőttkori tanulás segít megoldani:

- **Aktív állampolgárság és demokrácia**

A felnőttképzésben részt vevő emberek inkább részt vesznek a társadalomban, szavazással, önkéntes munkával vagy aktív szerepvállalással a közösségekben. A felnőttképzés a kritikus gondolkodás fejlesztésének eszköze.

- **Egészség és jólét**

A felnőtt tanulók egészségesebb életmódot folytatnak, és javul a közérzetük. A felnőttképzés hozzájárul a személyes fejlődéshez és a kiteljesedéshez. Társadalmaink egészsége az egész életen át tartó tanulástól függ.

- **Élettudás az egyének számára**

A felnőttképzés átalakítja az életet. Új munkalehetőségeket nyit, utakat teremt a tanuláshoz, aktiválja az emberek művészeti szenvedélyeit és új társadalmi hálózatokat épít.

- **Társadalmi kohézió, méltányosság és egyenlőség**

A felnőttképzés támogatja a nagyobb társadalmi mobilitást és kiegyenlíti a társadalmakat. A felnőttkori tanulás különböző életszakaszokból és emberekből áll össze. Ez előnyös a demokráciának és a társadalmi békének.

- **Foglalkoztatás és munka**

A munkahelyi tanulás a felnőttek egész életen át tartó tanulásban való részvételének egyik legfontosabb mozgatórugója. A felnőttképzés növeli az alkalmazottak, a vállalkozók és az önkéntesek innovációját és termelékenységét – ez sikeresebbé teszi a vállalatokat.

- **Digitalizáció**

A felnőttképzés segít megszüntetni a digitális szakadékot, és digitális kompetenciákat biztosít az egyének számára, amelyek kulcsfontosságúak a személyes kiteljesedés, a foglalkoztatás, a társadalmi befogadás és az aktív állampolgárság szempontjából.

- **Migráció és demográfiai változások**

A polgári oktatás és az interkulturális tanulás befogadó társadalmakat és kultúrákat hoz létre. A tanuló idős emberek aktívabbak, hosszabb ideig dolgoznak és egészségesebbek maradnak. A generációk közötti tanulás lehetővé teszi az idősebbek és a fiatalok számára, hogy profitáljanak egymás tudásából.

- **Fenntarthatóság**

A felnőttképzés kompetenciákat, információkat, vitaterületeket és kreativitást biztosít a fenntartható fejlődéshez szükséges új megközelítések kidolgozásához. Paradigmaváltás csak kritikus, tudatos és innovatív polgárok révén lehetséges.

- **Felnőttképzés, valamint európai és nemzetközi politikák Európai és nemzetközi politikák**

A felnőttképzés hozzájárul a főbb európai és nemzetközi stratégiákhoz a növekedés, a foglalkoztatás, az innováció, az egyenlőség, a társadalmi kohézió, az aktív állampolgárság, a szegénység csökkentése, az éghajlatváltozás, a belső piac, a migráció, a béke és egyéb területeken.

Az alábbiakban közzétesszük a kiáltvány teljes szövegét magyarul, amelynek fordítását a Magyar Népfőiskolai Társaság végezte el.

A 21. századi
felnőtt tanulás
kiáltványa

A tanulás hatalma és öröme

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

A 21. századi felnőtt tanulás kiáltványa

A tanulás hatalma és öröme

Az Európai Szövetség a Felnőttképzésért (EAEA) ezzel a kiáltvánnyal javasolja egy Tanuló Európa létrehozását: egy olyan Európát, amely képes pozitívan kezelni a jövőt, minden szükséges készséggel, tudással és kompetenciával. Javasoljuk, hogy az egész Európára kiterjedő erőfeszítéseket tegyünk egy lépéssel feljebb, olyan tudásalapú társadalom kifejlesztése érdekében, amely képes kezelni korunk kihívásait. Ez most fenntartható beruházásokat igényel - európai, nemzeti, regionális és helyi szinten - a felnőttképzés terén. Ez sok szempontból hosszú távon megtérül: versenyképesség, jólét, egészséges népesség, növekedés, egyenlőség, fenntarthatóság és még sok más.

A felnőttképzés segít megváltoztatni az életünket és átalakítani a társadalmat - gyakorlása emberi jog és közzjó. Az EAEA úgy véli, hogy a felnőttkori tanulást és oktatást európai szinten kell

megegerősíteni. Kiáltványunk felvázolja, hogy a felnőttképzés hogyan járul hozzá Európa pozitív irányú fejlődéséhez. Ehhez azonban a felnőttképzési szervezetekbe és a felnőtt tanulóba történő komoly állami befektetésekre van szükség. A felnőttképzést egyértelműen kell meghatározni az egész életen át tartó tanulás átfogó stratégiáján belül, amely figyelembe veszi és ugyanolyan fontosságot tulajdonít a tanulás minden (azaz formális, nem-formális és informális) szektorának és formájának.

Ezzel a kiáltvánnyal egyrészt a felnőttképzés átalakító lehetőségeit, másrészt a tanulás pozitív tapasztalatait szeretnénk hangsúlyozni. A tanulás értékét nem mindig látjuk például rossz iskolai tapasztalatok, pénz- vagy időhiány miatt. Az EAEA hangsúlyozni kívánja a pozitív hatásokat és előnyöket. Tudjuk, hogy ez a legjobb módszer a tanulástól legtávolabb lévők vonzására.

Kihívások és válaszok

A felnőttképzés kulcsfontosságú a mai Európa bizonyos kihívásainak a kezeléséhez. Európa növekvő egyenlőtlenségekkel szembesül nemcsak az emberek, hanem az Európán belüli régiók és országok tekintetében is. Egyre több európai állampolgár vonja kétségbe az európai értékeket és a liberális demokráciát azáltal, hogy idegengyűlölő és Európa-ellenes pártokra szavaz. Nagyon fontos, hogy a felnőttkori tanulás révén ők is résztvevői legyenek a tanácskozó (deliberatív) demokráciának.

A demográfiai változások miatt változik Európa népessége - a lakosság elöregszik, ugyanakkor szeretnék hosszabb ideig aktívak és egészségesek maradni. Sok olyan régióban és országban, ahol jelentős változások történtek a foglalkoztatási lehetőségekben, és ahol kevés átképzési lehetőség adott, nagyon magas a munkanélküliség, különösen a legfiatalabbak és az idősebbek körében. A növekvő digitalizáció új készségeket és kompetenciákat követel az alkalmazottak, az állampolgárok és a fogyasztók részéről. Európa magas szintű migrációval szembesült, ami hatalmas kihívásokat jelent az

európai kormányoknak, valamint a koherencia szempontjából. Ez egyrészt az európai polgárok részéről érkező támogatás felíveléséhez, másrészt a kritikusok defenzív, vagy gyűlölködő reakciójához vezetett. Az éghajlatváltozás és más környezeti kihívások továbbra is veszélyeztetik Európa (és más földrészek) jövőjét, és fenntarthatóbb gazdaságokat, társadalmakat és életmódot tesznek szükségessé¹.

A felnőttképzés pozitív választ ad ezekre a kérdésekre, amely az egyén, de a társadalmak és a gazdaságok számára is előnyös. Szeretnénk-e egy innovatív, egyenlőbb, fenntartható Európát, amelyben az állampolgárok demokratikusan és aktívan vesznek részt; ahol az emberek rendelkeznek a képességekkel és tudással ahhoz, hogy egészségesen és produktívan élhessenek, dolgozhassanak és már fiatal koruktól egészen öreg korukig részt vehessenek a kulturális és polgári tevékenységekben? Az EAEA a következőkben olyan érveket, tanulmányokat, példákat és a tanulói történeteket mutat be, amelyek szemléltetik álláspontunkat (a témákat nem fontossági sorrendben soroljuk fel).

A (nem-formális) felnőttképzés kulcsfontosságú elvei

- A felnőttképzés közző, amely átformálja az életet és a társadalmat
- Mindenkinek rendelkeznie kell a magas színvonalú felnőttoktatáshoz való joggal és lehetőséggel
- Bárki tanulhat kortól és háttértől függetlenül
- Ösztönözzük az összes tanuló, különösen az alacsony alapkészségekkel rendelkezők részvételét
- A felnőttképzés kulcsfontosságú feladata a hátrányos helyzetű tanulók elérése a „Máté” hatás elleni küzdelem érdekében
- A tanuló áll a tanulási lehetőségek kidolgozásának, módszertanának, folyamatának és eredményeinek középpontjában
- A nem-formális módszerek és módszertanok megerősítése a tanulók kreativitását, meglévő tudását és készségeit használja fel, és inspiráló tanulási tapasztalatokat kínál
- Szakmai oktatókra, tanárookra és személyzetre van szükség a megfelelő módszerek alkalmazásához, és a magas színvonalú ellátás és sikeres tanulói tapasztalat megalapozásához
- Kapacitásépítésre és innovációra van szükség a felnőttképzési szervezetekben, a tanulás, a tanítás, és a tanulók szükségleteiben beálló változások, valamint a társadalmi és gazdasági fejlődéshez való alkalmazkodás és ezek előrejelzése érdekében.
- Az együttműködés (regionális, európai, globális és intézményi szinten) kulcsfontosságú a felnőttoktatás láthatósága, valamint az egymástól való tanulás és az innováció átadása szempontjából

1) Nem akarjuk ezeket a kihívásokat fontosságuk szerint rangsorolni - ugyanolyan fontosságúnak tartjuk őket, és az ebben a dokumentumban jelölt sorrend nem utal semmilyen preferenciára.

2) Ez arra a tényre utal, hogy az alacsonyabb iskolai végzettségű embereknek általában kevesebb lehetőségük van részt venni a felnőttoktatásban.

Aktív állampolgárság és demokrácia

Az EAEA és tagszervezetei Európa és az európai értékek iránti elkötelezettség mellett állnak. Úgy gondoljuk, hogy a demokrácia, a kultúrák közötti párbeszéd, a társadalmi igazságosság és az együttműködés kulcsfontosságú a tisztelet, a részvétel és a kohézió Európájában. A demokráciának és az európai felnőttképzésnek közösek a gyökerei és közös a történelmük. A felnőttképzés jelentősen befolyásolta az európai demokratikus társadalmak fejlődését, ugyanakkor a demokratikus mozgalmak is befolyásolták a felnőttképzési intézmények fejlődését. Sok felnőttképzési szervezet emancipációs mozgalmak eredményeként jött létre (munkavállalók, nők, vallási szervezetek stb.).

A felnőttképzés a kritikus gondolkodás és a benne rejlő lehetőségek, az élénk és inspirált civil társadalom, valamint a tudás és a know-how fejlesztésének eszköze. A felnőttképzés teret nyújt az aktív állampolgárság fejlesztéséhez is. Szükségünk van a felnőttképzésre, hogy az

reflektáljon a társadalmi helyzetekre és kihívásokra; hogy tanulhassunk az olyan uralkodó európai helyzetekből, mint például a növekvő radikalizálódás, a migráció és a társadalmi egyenlőtlenségek. Ezek a tények azt jelzik, hogy meg kell erősítenünk a demokratikus hozzáállást, a toleranciát és a tiszteletet. A kritikus gondolkodás szintén a digitális világ megértésének középpontjában áll, amely ugyanakkor magas szintű médiaműveltséget igényel.

A felnőttképzés erősíti és újjáépíti a civil társadalmat azáltal, hogy felébreszti a felelősséget, Európához és a demokratikus hagyományokhoz való tartozás érzését. A részvételi demokrácia csak a döntéshozatalhoz való széles körű részvétel, és az érdemi hozzájárulás, valamint a politikai és társadalmi kérdések kritikus értékelése révén valósítható meg.

Kutatási eredmények

Preston (2004) elemezte a felnőttképzés hatását a résztvevők polgári életére és az értékrendek kialakulására, különös tekintettel a toleranciára. Az egyéni oktatás iránti elkötelezettség előre jelzi a közéletben való részvételt, mert "minél több diák vesz részt az oktatásban, annál hajlandóbbak átlagosan pozitív szerepet játszani a közéletben". A felnőttképzés emellett a faji tolerancia növekedéséhez és a szavazásban való nagyobb részvétel valószínűségéhez vezet. Preston megállapította, hogy a tanulás hatással van az informális és formális polgári részvételre. Segíti az egyéneket társadalmi hálózataik felépítésében, fenntartásában, átalakításában, rekonstrukciójában és gazdagításában. A tanulás befolyásolja ezen kívül az értékek kialakulását is; a válaszadók például a tolerancia, a megértés és a tisztelet változásáról számoltak be. [_\(http://discovery.ucl.ac.uk/10015019/\)](http://discovery.ucl.ac.uk/10015019/) A civil és társadalmi elkötelezettséget (CSE), mint tanulási eredményt az OECD is elemezte (Lásd <http://www.oecd.org/education/ceri/suprastithesocialoutcomesoflearning.htm>).

Jó gyakorlat

Az ukrán Regionális Hangok a Demokráciáért: „A párbeszéd eszközei a helyi közösségben” projekt keretében a Mikolajiv régió Fenntartható Fejlődés Klubja eszmecserét kezdeményezett a közösség energiafogyasztásának kérdéseivel kapcsolatban. Részt vettek a közösségi aktivisták, a helyi önkormányzat és a helyi média képviselői. A beszélgetést egy oktatási program és számos, az ökológiai és energiatakarékosági tényezőkről szóló tanfolyam keretében szervezték a helyi fejlődés érdekében, különféle érdekeltek bevonásával. A felnőttoktatás értékeinek tudatosítása a polgárok körében az oktatási elemek egy tágabb területi közösségi stratégiába történő beépítését eredményezte (2018 - 2026). Ez volt az ilyen első eset a közösségi támogató Felnőttképzési Központban, és így az első alkalom, hogy a felnőttképzés része lett a cselekvési tervnek Ukrajnában.

Egészség és jólét

Jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak az emberek egészségi állapotában és következésképpen a várható élettartamban is. Még a fejlettebb országokban is ez a helyzet, csak ott kisebb a különbség. Az egészség és az oktatás összefügg: az egész életen át tartó egészségünk és jólétünk fenntartásához szükségünk van az életünk során kialakult ismeretekre, készségekre, viselkedésre és attitűdökre. Társadalmaink egészsége az egész életen át tartó tanulástól függ.

A tanulás az embereket magabiztosabbá, hatékonyabbá teszi, és saját képességeik és készségeik tudatosabbá tételével olyan lehetőséget teremt, amely az életük és egészségük kézben tartására irányuló képességeket növeli. A felnőttképzési tanfolyamok lehetőséget kínálnak az emberek

személyes együttlétére, megerősítve így szociális hálóikat, amely döntő fontosságú a jólét szempontjából. Ezek az előnyök nemcsak személyes fejlődésükhöz és kiteljesedésükhöz járulnak hozzá, hanem nagyon pozitívan befolyásolják munkájukat is.

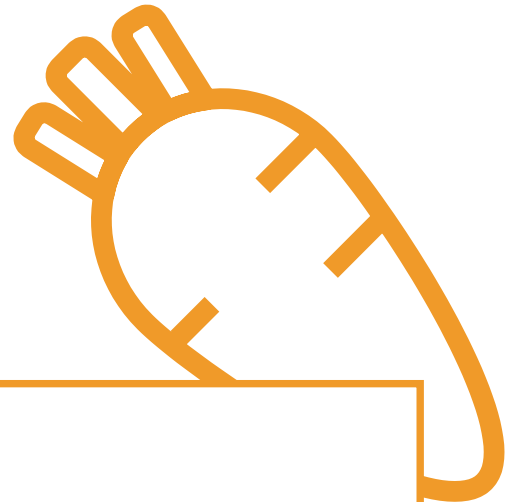
Az egészségnevelés fontos eredményekkel jár a lakosság megnövekedett egészségügyi szintje, a közegészségügyi rendszerek alacsonyabb költségei, valamint a pénzügyi bevételek szempontjából, mivel az egészségesebb népesség jobban és hosszabb ideig foglalkoztatható. Ezért az egészségügyi oktatás mindenkit érint, nem csupán a befogadó oldalon (pl. betegek, vagy tanulók), hanem a szolgáltatók oldalán is (pl. egészségügyi szakemberek, oktatási személyzet). Ez önmagában nem önálló, hanem több politikai területen átívelő kérdés, amelyet ilyenként kell felismernünk.

Kutatási eredmények

Az UNESCO harmadik felnőttkori tanulási és oktatási globális jelentése (GRALE, 2016³) megjegyzi, hogy a magasabb végzettséggel rendelkező emberek nagyobb valószínűséggel jobban megértik egészségüket, a rendelkezésükre álló kezeléseket, és több készséggel rendelkeznek egészségük kézbentartásához. A magasabb végzettséggel rendelkezők arról is beszámolnak, hogy kevesebb napot töltenek ágyban, és betegség miatt kevesebb munkanapot hiányoznak. Nemzetközi tanulmányok összekapcsolják az oktatást az egészséget meghatározó tényezőkkel, például az egészséges viselkedéssel és a megelőző szolgáltatások igénybevételével. A jobban képzett emberek ritkábban dohányoznak, fogyasztanak több alkoholt, vagy illegális drogokat. Valószínűbb, hogy többet sportolnak, biztonsági övet használnak utazás közben, beoltatják magukat, és eljárnak szűrővizsgálatokra (GRALE, 2016).

3) UNESCO (2016). Harmadik globális jelentés a felnőttkori tanulásról és oktatásról. [online]
Hamburg: UNESCO Egész életen át tartó tanulás intézete. Elérhető: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002459/245913e.pdf>.

Jó gyakorlat

Az osztrák Alpha-Power projekt (az EAEA Grundtvig Award 2015 országos nyertese) különféle egészségügyi intézmények egészségügyi dolgozóit szólította meg. Speciálisan kidolgozott műhelyek keretében tájékoztatták a gondozó személyzetet, az orvosi-műszaki, az orvosi és az igazgatási személyzetet az alacsony alapfokú végzettséggel rendelkezők nehéz (egészségi) állapotával kapcsolatban. Emellett az egészségügyi szakembereket érzékenyítették az alapvető oktatás és az egészségügy közötti kapcsolatra. Továbbá, a projekt célja volt

- információs anyagokat fejleszteni az információ-terjesztők számára, és útmutatót az elismerésükhöz;
- csökkenteni a hozzáférés akadályait az egészségügy területén;
- erősíteni az alacsony iskolai végzettségűek egészségügyi kompetenciáját.

Valamennyi együttműködő intézményben különböző szakmák egészségügyi személyzetét képezték ki, hogy ők is az információ-terjesztőivé válhassanak.

Kutatási eredmények

A felnőttképzés nem csak kiegészítő módszer a tudás fejlesztésére, hanem proaktív megközelítés és felhatalmazás is a mentális jólét szempontjából. A felnőttek oktatása egy módja annak, hogy az emberek teljesebb és boldogabb, ezáltal egészségesebb életet éljenek, amint azt a kutatások is mutatják. A BeLL-tanulmányban a válaszadók 84% -a tapasztalt pozitív változásokat a mentális jólétében, 83% pedig pozitív változásokat élt meg az életcélja szempontjából, amikor felnőttként tanult (<http://www.bell-project.eu/cms/>).

Élethosszig tartó készségek az egyén számára

Helyes és helyénvaló, ha mindenki rendelkezik azokkal az alapvető készségekkel és képességekkel, amelyekre szüksége van az élethez és a munkához a 21. században. Ez minden bizonnyal magában foglalja az olyan alapvető készségeket is, mint az írás-olvasás és számolás, de az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák felülvizsgált európai referenciakeretében meghatározott, és az Európa Tanács által 2018-ban elfogadott kulcskompetenciákat is.

A felnőttképzés olyan készségeket és tanulási tapasztalatokat nyújt, amelyek számos előnyt és célt kínálnak, és számos módon kínálnak támogatást az egyének számára karrierjük és életük során.

Az EAEA tagszervezeteivel és partnereivel együtt kifejlesztett egy „életkészségi keretet”, amely megmutatja az egész életen át tartó és az egész életet felölelő tanulás szükségességét mindenki számára. Az új gazdasági, technológiai és társadalmi fejlemények alapján mindannyiunknak frissíteni kell életkészségeinket.

A felnőttképzés átalakítja az életet és új lehetőségeket kínál. Új munkalehetőségeket teremt, utat biztosít a tanuláshoz, segíti a korai iskolaelhagyókat az oktatásba való visszatérésben, aktivizálja az emberek művészeti és kulturális szenvedélyeit, egészséghez és jóléthez vezet.

Kutatási eredmények

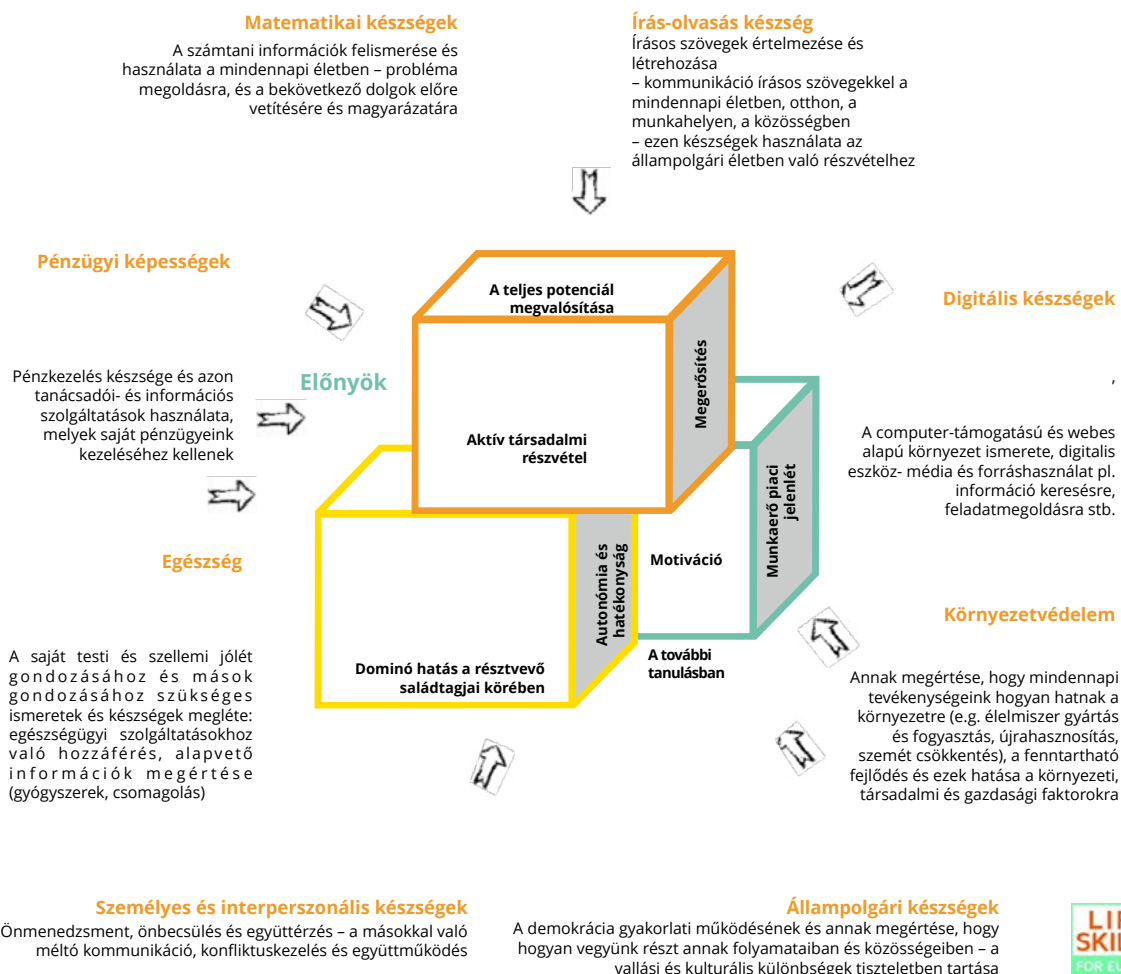
Nem csak a közvetlen tanulási eredmények fontosak az emberek számára: a kutatási adatok (BeLL tanulmány) azt mutatják, hogy a felnőtt tanulók számos előnyt élveznek a nem-formális felnőttképzésben: egészségesebbnek érzik magukat, és úgy tűnik, egészségesebb életmódot is folytatnak; új közösségi hálózatokat építenek és újult jólétet tapasztalnak. Sőt, úgy tűnik, hogy a felnőttképzésben résztvevő felnőttek motiváltabbak az egész életen át tartó tanulás iránt, és életük javításának lehetőségeként tekintenek rá. Ezekről az előnyökről a hallgatók a kurzusok minden területén beszámoltak, a nyelvektől és a művészetektől kezdve a sporton át az állampolgári oktatásig. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők számára különösen előnyös a felnőttoktatásban való részvétel (http://www.bell-project.eu/cms/?page_id=10).

Jó gyakorlat

Az Egyesült Királyságban a Citizens 'Curriculum egy olyan megközelítés a hátrányos helyzetű tanulók felnőttkori tanulásához, amely biztosítja, hogy mindenki fejlessze angoltudását, matematikai és más „életképességét”. Ez eredményeket és törekvéseket teremt - a munkahelyre való bekerüléskor és a munkahelyen, a tanulásban, valamint a személyes, a családi és a közösségi életben is. A modell elősegíti a helyben megvalósuló tanulást, és bevonja a tanulókat annak tartalmi kialakításába. Összekapcsolja az angol (vagy a más nyelveket beszélőket), az írás-olvasási és számolási készségeket a digitális, pénzügyi, egészségügyi és polgári képességekkel (<https://www.learningandwork.org.uk/our-work/life-and-society/citizens-curriculum/>).

A program kulcsfontosságú eleme annyi készség és képesség összekapcsolása, ahány releváns lehet a kontextusban és a tanulók igényeinek fényében. A rugalmas modell adaptálható és alkalmazható a különböző területeken élők számára és a különböző kontextusokban. A tanterv tervezésében és megvalósításában való részvételen alapuló megközelítés növeli a tanulók elkötelezettségét és motivációját. Az alapkészségek összekapcsolása szélesebb készségekkel és képességekkel pozitív eredményekhez vezet a tanulók számára, ideértve a foglalkoztathatóság változását, a tanulóhoz való hozzáállásuk javulását, a társadalmi és polgári szerepvállalás fokozását és a hatékonyság javulását, ahogyan arról a próba-projekt értékeléseiben számot adtak.

Társadalmi kohézió és egyenlőség

Az egyéni iskolai végzettség óriási hatással van az emberek életében rejlő lehetőségekre, kezdve az elérhető munkahelyektől a várható élettartamig. Rengeteg nemzetközi kutatás folyik, amely rámutat, hogy azok, akik kezdeti iskolai végzettségük során jobban teljesítettek, és magasabb végzettséggel rendelkeznek, nagyobb valószínűséggel tanulnak tovább.

A felnőttképzés elősegíti a nagyobb társadalmi mobilitást és mindazokat támogatja, akik nem tudták teljes mértékben kihasználni az alapképzés előnyeit, mind pedig azokat, akiknek felnőttként van lehetőségük továbbtanulni. A felnőttképzés számos lehetőséget kínál az egyének életének javítására az alapkészségek fejlesztésétől a második esély iskolákon át a

nyelvtanulásig, de a társadalmak nagyobb mértékű kiegyenlítését, az igazságosabb társadalmak létrehozását és a nagyobb gazdasági növekedést is elősegíti.

A társadalmi befogadás elérése érdekében szükség van a tanulásban részt nem vevő csoportok elérésére is. Megfelelő módszertannal az emberek jobban részt tudnak majd venni a társadalomban, a demokráciában, a gazdaságban, a művészetekben és a kultúrában egyaránt.

A felnőttkori tanulás különösen nagy hatással van az élet különböző területeiről származó és különböző korú emberek összehozására, a kölcsönös megértés és tisztelet kialakítására, valamint az aktív állampolgársághoz, a személyes fejlődéshez és a jóléthez való hozzájárulásra, amely mind a társadalom, a demokrácia és a társadalmi béke javát szolgálja.

Kutatási eredmények

Kutatások kimutatták, hogy minél kevésbé képesek az emberek sikeresen alakítani az életüket, - amely képesség egész életünkben épül és újjáépül -, annál nagyobb a kirekesztés veszélye (<https://eaea.org/project/életképességek-Európaért-lse/>). Ezért kulcsfontosságú a felnőttkori tanulás és az oktatás. A felnőttképzés szélesebb körű előnyeit - a megszerzett készségek és képesítések mellett - két mechanizmus révén éri el:

1. Személyi jellemzők és képességek: A felnőttképzés és a tanulás erősíti a kulcsfontosságú készségek, képességek és személyes erőforrások fejlesztését, valamint megerősíti az egyén hitét abban, hogy tudja kezelni a hátrányos helyzeteket.
2. Társadalmi interakció: A felnőttképzés lehetővé teszi a hasonló és heterogén társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező egyének és csoportok hozzáférését, ösztönzi a társadalmi kohéziót és lehetőséget nyújt a társadalmi részvételre.

Jó gyakorlatok

Svédországban nagyon jó eredményeket értek el a Study nevű motivációs népfőiskolai tanfolyamon, amely a fiatal álláskeresőket hivatott ösztönözni tanulmányaik folytatására. A tanfolyam után a résztvevők mintegy 40%-a folytatta tanulmányait, vagy a munkáját, és több mint kétharmad motiváltnak érezte magát a tanuláshoz, és úgy vélte, hogy az oktatás a munkához vezető út. Svédország egész területén speciális népfőiskolai tanfolyamokat szerveznek a bevándorlók számára, hogy támogassák beilleszkedésüket a svéd társadalomba, valamint tanulmányi köröket szerveznek a menedékkérők számára. Ezek a speciális erőfeszítések azért lehetnek sikeresek, mert már meglévő kompetenciákon alapulnak, és államilag finanszírozott szervezetek működtetik őket a felnőttképzés országos struktúráján belül.

A La Verneda - Sant Martí-i spanyol felnőttképzési központban az első alkalommal iskolába lépő emberek fogadását fontos feladatnak tekintik, amelynek keretében egyénileg foglalkoznak mindenkivel. Időt szánnak minden egyes emberre, aki az iskolába érkezik. Az előző évek tanulói döntő szerepet játszanak a csoportok fogadásában, regisztrációjában és kijelölésében, mivel rendelkeznek azzal a kommunikációs tapasztalattal és annak megértésével, hogy milyen először ott lenni. Annak eldöntése, hogy egy új résztvevőt melyik szintre osztanak be, az párbeszédre és konszenzusra alapul. Figyelmet fordítanak arra, hogy minden ember megértse a folyamatot, amelyben részt vesz, és abba a csoportba és szintre kerüljön, ahol a legtöbbet tanulhatja. Ugyanakkor a személyzet és az önkéntesek ügyelnek arra, hogy ne érezzék a résztvevők úgy, hogy tesztelik őket.

Foglalkoztatás és munka

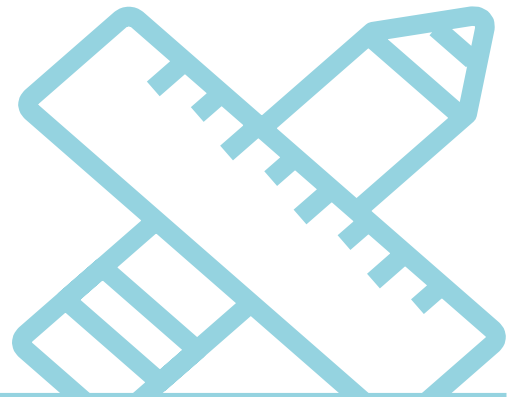

A tanulás és a munka közötti pozitív kapcsolat nyilvánvaló: a tanulók, az alkalmazottak, a vállalkozók és az önkéntesek innovatívabbak és eredményesebbek, ami egyúttal versenyképesebbé és sikeresebbé teszi a vállalatokat. Digitalizáció, nemzetközivé válás, szolgáltatás-orientáció, rugalmassá tétel: a munkaerőpiac mindezen mega-tendenciáinak egy közös vonása van: emelik és megváltoztatják a munkavállalókkal szembeni kompetencia elvárásokat. Ez nem új fejlemény, ami újdonság, hogy az igények minden eddigénél gyorsabban változnak és nőnek.

Ezek a tendenciák párhuzamosan növekednek a foglalkoztatottak alkalmazkodási ütemével, amellyel a folyamatos változáshoz és az új kompetenciák megszerzéséhez kell alkalmazkodniuk. A szakmai kompetenciákat rendszeresen frissíteni kell, és a meta-kompetenciák, úgymint a szociális és kommunikációs kompetenciák elengedhetetlenné válnak. Ezért logikus, hogy a munkaerő-piaci fejleményekről és a munka jövőjéről szóló szinte valamennyi tanulmány ugyanarra a következtetésre jut: a folyamatos átalakulás elsajátításához a folyamatos képzés és a munkahelyi tanulás egyszerűen elengedhetetlen, nemcsak az alacsony képzettségű alkalmazottak, hanem mindenki számára.

A felnőttkori tanulás hasonlóképpen növeli a munkanélküliek körében az ellenálló képességet, és egyúttal csökkenti a bizalomvesztést, ami a három hónapnál hosszabb munkanélküliség következménye.

A megfelelő készségekkel nem rendelkező emberek rendkívül kiszolgáltatottak a munkaerő-piaci változásoknak. Ez folyamatos beruházásokat igényel az oktatásba és képzésbe, ezért az EAEA kiemeli a továbbképzés fontosságát, és hangsúlyozza, hogy minden tanulás jó a foglalkoztatás szempontjából.

Kutatási eredmények

A Cedefop (2012) „Jövőbeli készségkínálat és kereslet Európában - előrejelzés” című kutatási tanulmánya arra a következtetésre jutott, hogy (..) szükség van a kormányok, vállalkozások és magánszemélyek oktatásba és képzésbe történő befektetésének fenntartására, sőt növelésére, a jelenlegi megszorítások nyomása ellenére is. Leginkább a felnőtt munkavállalóknak kell megbirkózniuk a jövőben bekövetkező változásokkal, és azoknak, akiket foglalkoztatásban kell tartani. Biztosítani kell azokat a lehetőségeket, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy a munka bármely szakaszában tanulhassanak és képesek legyenek különböző munkákra. Ha ezek a lehetőségek nem biztosítottak, akkor növekszik annak kockázata, hogy az alacsonyán képzett emberek ma tartósan munkanélkülivé válnak. (http://www.cedefop.europa.eu/files/5526_en.pdf)

Jó gyakorlat

Svájcban 2018-ban indítottak el egy állami programot a munkahelyi alapkészségek elsajátításának előmozdítására. A program azokat a vállalkozásokat támogatja, amelyek beruháznak a foglalkoztatottak alapképzésébe, hogy azok így képesek legyenek jobban megbirkózni a munkaerőpiac átalakulásával. A program a svájci GO projekt kapcsán szerzett pozitív tapasztalatokon alapul. A projekt bebizonyította, hogy a munkahelyi alapkészségek elsajátítása rendkívül hasznos mind a munkavállalók, mind a munkaadók számára. (<https://www.sbf.admin.ch/sbf/de/home.html>)

Digitalizáció

A mai társadalom reagál a negyedik ipari forradalomra: a digitalizációra, amely felforgatja a munkaerőpiacokat, és alapvetően megváltoztatja a munka, valamint az oktatás és a képzés jellegét és jövőjét. A digitalizáció lehetőségeinek, kihívásainak a munkára és a tanulásra gyakorolt hatását fontos megértenie minden felnőttnek, aki egész életén át tanul. Kulcsfontosságú a személyes kiteljesedés és fejlődés, a foglalkoztathatóság, a társadalmi befogadás és az aktív állampolgárság támogatása szempontjából. Most mindenkinek megfelelő szintű digitális kompetenciával kell rendelkeznie ahhoz, hogy aktív szerepet vállalhasson a társadalomban.

Az EAEA mélyszélesen aggódik amiatt, hogy az európai felnőtt lakosság 43%-a nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel. Azok a felnőttek, akik nem rendelkeznek megfelelő szintű készségekkel, a társadalmi kirekesztés magas kockázatának vannak kitéve. 2024-re a digitális készségeket igénylő szerepek 12%-kal fognak növekedni. A digitális eszközök használatának képessége a következő öt évben kritikus fontosságúvá fog válni. A digitalizáció nyújtotta lehetőségekkel való élni tudás képessége azonban nem egyenletesen oszlik el. A sérülékeny és

marginalizált felnőttek a jövőben kettős hátránnyal szembesülhetnek e változások tudatosságának, vagy az alkalmazkodás eszközeinek hiánya miatt. Az EAEA elismeri annak fontosságát, hogy minden felnőtt hozzáférjen az oktatáshoz és a képzéshez mind az alapszintű, mind a középszintű digitális készségek terén.

A technológia megváltoztatja a tanítás és a tanulás jövőjét is, számtalan eszközt kínálva az oktatás, a tanítás és a tanulás módjának javításához. Fontos, hogy az oktatók használják ezeket az eszközöket munkájuk javítására, gyakorlati közösségek létrehozására, ismeretek és készségek megosztására. Ezért szükség van az infrastruktúrához és a képzéshez való jobb hozzáférésre.

A digitalizáció már megváltoztatta és a jövőben is változtatni fogja életkörülményeinket, mobilitásunkat, környezetünket, kommunikációnkat és az élet több más területét is. Ez módosítja a változások kezeléséhez szükséges életképességeket, és a tanulók társadalmi részvételhez szükséges igényeit is. A felnőttképzés biztosítja a szükséges életképességeket, de egyúttal előrevetíti és alakítja a jövőbeli fejleményeket is.

Kutatási eredmények

A Világgazdasági Fórum publikációja (2016) Global Challenge Insight Report (Globális kihívás: A munkahelyek jövője - Foglalkoztatási, készség- és munkaerő-stratégia a negyedik ipari forradalomhoz) arra a következtetésre jutott, hogy egyszerűen nem lehet átvészelni a jelenlegi technológiai forradalmat úgy, hogy arra várunk, majd a következő munkaerő generáció felkészültebb lesz. Ehelyett alapvető fontosságú, hogy a vállalkozások aktív szerepet vállaljanak a jelenlegi munkaerjük átképzési támogatásában; az egyének proaktívan álljanak hozzá az egész életen át tartó tanuláshoz, és hogy a kormányok gyorsan és kreatívan teremtsék meg az erőfeszítések támogatását lehetővé tevő környezetet.

http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

Migráció és demográfiai változások

A felnőttképzés létfontosságú szerepet játszik az európai migrációs és menekültügyi helyzetben. Az ügyről folyó vitából hiányzik az, hogy az állami politikákban (beleértve az oktatást is) összpontosítsanak a migráció előnyeinek maximalizálására, az emberek társadalmi beilleszkedésének támogatására, valamint a szolgáltatásokra és az infrastruktúrára gyakorolt helyi nyomás kezelésére.

A (inter)kulturális párbeszéd megvalósítása elősegíti az őslakosok és az új polgárok közötti eszmecserét. Segít megérteni a migránsoknak új hazájuk kultúráját és társadalmi szerződéseit, a befogadó állampolgároknak pedig lehetőséget ad, hogy értékeljék a különböző szokásokat, és országukat tanácskozó demokráciává alakítsák.

Biztosítanunk kell a hozzáférést a megfizethető tanulási lehetőséghez, el kell ismernünk és érvényesítenünk kell a korábbi tanulásukat, valamint nyelvi képzést kell biztosítanunk a migránsok számára, amivel lehetőségük nyílik arra, hogy aktív állampolgárokká váljanak új hazájukban.

Jó gyakorlat

A HackYourFuture (Hackeld meg a jövőd) egy oktatási program, amely segít a hollandiai menekülteknek elsajátítani a számítógépes programozást és teljes webes fejlesztőkké válni. A program arra összpontosít, hogyan tanítsa meg gyorsan a tanulókat arra, miként programozzák és fejlesszék a munkaerőpiaci kereslethez szükséges készségeket, és összekapcsolja a hallgatókat a programozókat alkalmazó cégekkel. Más szavakkal, a program projekt-alapú tanulással működik, ahol a diákokat arra készítetik, hogy dolgozzanak ki dolgozzanak fel együtt saját ötleteket, és mindeközben tanuljanak. A programban a legtöbb tanulás online történik egy oktatási weboldalon keresztül, de Amszterdamban minden hétvégén személyes találkozók is vannak. Az első leckék után néhány hónapon belül a menekültek elkezdik felépíteni saját projektjeiket. Eddig a diplomások közül 20-at helyeztek el munkahelyeken és szakmai gyakorlatra több vállalatnál Hollandiában. <http://www.HackYourFuture.net/#/>

Egy tanuló története

Fatima édesanyjával és két testvérével 2013 novemberében érkezett Írországra. Három hónapig Dublinban élt, majd családjával együtt Tullamore-ba költözött. Fatima menekült, Afganisztánból származik. Iránon át utazott Szíriába, ahol három évig élt. Írországra érve az Igazságügyi Minisztérium nyelvórákkal támogatta. Fatima túl szegregáltak találta az osztályokat, és jobban be akart illeszkedni az írek közé. Ezután elmondták neki a szakképzési lehetőségek (VTOS) opcióját, és a szakképzésben most már befejezte első évét. A VTOS tanfolyam kétéves tanfolyam, és bár a hallgatók általában az első évben az elsős bizonyítványt, második évben pedig a záró bizonyítványt nyerik el, Fatima úgy érezte, hogy képes egyszerre két záró tantárgyat tanulni, így a Tullamore továbbképző központ támogatásával fizikát és kémiát tanult. Gyakorlati munkája során az Athlone IT szolgáltatásait is igénybe vette. Fatima nagyon ambiciózus és kiválóan beszél angolul, úgy érzi, hogy a Laois és az Offaly Oktatási és Képzési Testület nagyban támogatta, és ő maga pedig nagy reményeket fűz a saját jövőjéhez.

Jó gyakorlat

Az európai NEET-U projekt a 21. század két legfontosabb társadalmi és oktatási kihívását ötvözte: hogyan lehet reaktiválni a növekvő számú, szociális és oktatási potenciállal rendelkező idős embereket, és hogyan lehet kulcsszereplővé tenni őket az Európában drámaian növekvő NEET-fiatalok és más társadalmi kirekesztett rétegek visszaintegrálásában. A program keretében egy négynapos maratoni Hackathon-t szerveztek, egy kreatív digitális projekt kidolgozása céljából. Több mint 70 idős embert mozgósítottak, és felkérték őket, hogy hozzanak családi vagy régi képeket, amelyek számukra fontos emlékeket tartalmaznak. Ennek eredményeként nyilvános kiállítás készült nagy és közepes formátumú fényképekből, amelyeket „analóg emlékekből” készítettek és digitálisan vetítettek a belváros falaira, ajtóira és sarkaira. A NEET-korúak és az idősek is sok új készséget sajátítottak el, bizalommal lettek egymás iránt és rájöttek, hogy sok képességgel, erősséggel, tapasztalattal és személyes tulajdonsággal rendelkeznek. Az idősek újfajta közvetítőként léphetnek fel a hálózatok és a kapcsolattartók körében, valamint az új szociális vállalkozók érdekében (<http://www.neetu.eu>).

A hosszabb ideig élő és dolgozó népesség előregedésével Európa-szerte nagy demográfiai elmozdulásokat tapasztalunk. Az idősebb emberek a népesség nagy és növekvő részét alkotják, és ez fontos és alapvető módon megváltoztatja társadalmainkat. A demográfiai változások kezelése érdekében Európának olyan polgárookra van szüksége, akik a lehető leghosszabb ideig maradnak egészségesek és aktívak.

Az EAEA elkötelezett az aktív időskor mellett, és közös jövőképet ösztönöz az idős emberek aktív részvételével kapcsolatban. A tanulás sok ilyen lehetőséget nyújt, és az aktív időskor csak akkor garantálható, ha ebben a korban is biztosított számukra a tanulás. A kutatások azt mutatják, hogy

a tanuló idősek aktívabbak, több társadalmi kapcsolattal rendelkeznek, többet önkénteskednek, hosszabb ideig dolgoznak és egészségesebbek. Ezért magas színvonalú tanulási lehetőségeket kell biztosítani minden idős ember számára, amelyhez viszont szükség van a megfelelő politikákra, finanszírozásra, struktúrára és hozzáférésre. A tanulásnak még nagyon idős korban is pozitív hatásai vannak.

Ezenkívül az intergenerációs tanulás mind az idősebb, tapasztalt emberek, mind a fiatalok számára lehetővé teszi, hogy profitáljanak egymás tudásából; másrészt, a közös intézkedések megerősítik a generációk közötti szolidaritást az európai társadalmakban.

Kutatási eredmények

Korunk egyik legnagyobb kihívása, hogy a társadalom hogyan törődik a demenciában szenvedőkkel; hogyan tudják és akarják megőrizni függetlenségüket és aktívak maradni. Már vannak olyan kezdeményezések és intézmények (például a holland Hogewey és az Egyesült Királyság-beli Leicesterben található Aigburth Idősek Otthona), amelyek foglalkoznak ezzel a kérdéssel. Innovatív, humánus módszereket fejlesztettek ki a demens emberek gondozására. Az időskori tanulás központi fogalom mindig ezekben intézményekben és kezdeményezésekben, a tanulók pedig pozitív érzelmi vagy mentális egészségi előnyökről számolnak be. A kutatók azt feltételezik (Snowden, 2001, Simone és Scullin, 2006), hogy a mentálisan stimuláló tevékenységeknek pozitív és tartós hatása van az agyi képességekre, sőt megelőzhetik vagy késleltethetik a demenciát és az Alzheimer-kórt (<https://scholarcommons.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?cikk=1144&context=pszichés>).

Fenntarthatóság

A fenntarthatóság ma már egy gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziókkal rendelkező globális kihívás. A felnőttképzés nemcsak a készségek, ismeretek és kompetenciák biztosításával járul hozzá a fenntarthatósághoz. A társadalmi befogadás, az aktív állampolgárság, az egészség és a személyes jólét szintén a legelterjedtebb célok közé tartozik. A felnőttképzés tájékoztatást, vitateret és kreativitást nyújt az új életmódhoz, új projektekhez és a fenntartható fejlődés számára szükséges új megközelítések kialakításához.

A globális Agenda 2030 céljaira való tekintettel a felnőttkori tanulás hozzájárul a fenntartható fejlődés mind a 17 céljának (SDG-k) eléréséhez azáltal, hogy megalapozza a társadalmi, politikai, gazdasági, ökológiai és kulturális szféra változásának alapjait.

A 17 cél mindegyike magában foglal legalább egyet a fogalmak közül: a tanulást, a képzést, az oktatást vagy legalább a képzés-tudatosság növelését. Ugyanakkor a felnőttképzés és az egész életen át tartó tanulás nemcsak transzverzális cél és módszer a fenntartható fejlesztési célok elérésére, hanem konkrét cél is. Az SDG 4 szerint mindenkinek biztosítani kell az inkluzív és méltányos minőségű oktatást és az egész életen át tartó tanulást.

A felnőttképzés hatalmas mértékben járul hozzá a fenntartható, intelligens és inkluzív növekedés lisszaboni menetrendjéhez. A felnőttképzés elősegíti a munkahelyteremtést és a növekedést, valamint az egységes digitális piacot. A fenntarthatóság támogatásával a felnőttképzés hozzájárul az energia unióhoz és az előre tekintő éghajlatváltozási politikához. A felnőttképzés erősíti az egységes piacot, például a munkavállalók szabad mozgásához szükséges készségek biztosításával, valamint támogatja az európai értékeket és bizalmat.

Kutatási eredmények

A biológiai és kulturális sokféleség kölcsönhatásáról szóló tanulmányok azt mutatják, hogy a példák 95% - ában földrajzi átfedés van a magas biológiai és kulturális sokféleség között (Alcorn, Clover et al. 2010 szerint). A hagyományos helyismeretek értékes forrásait azonban a szervezett oktatási programok nem teljesen értékelik, és nem osztják meg és fejlesztik széles körben - bár sok szempontból erősen befolyásolhatják a közösség ellenálló képességét, beleértve az éghajlatváltozás hatásaival gyakran összefüggő természeti katasztrófák növekvő kockázatainak megelőzését, vagy csökkentését. Egy másik paradigmaváltást - a kiszolgáltatottságtól az „ösztönző közösség” közös fejlesztése felé - pedig nehéz megvalósítani a felnőtt polgárok oktatási programokban és tevékenységekben való részvétele nélkül (Orlovic Lovren és Pejatovic 2015)⁵.

Jó gyakorlatok

A DWV International „Innováció a felnőttképzésben” pályázati programja keretében a „Shuqura” interaktív múzeum a „Napkőnyha vagy paraboloid napfényűtő” elnevezésű projektet valósított meg. A projekt célja a napfény energia felhasználásának bevezetése volt, amely az egyik leghatékonyabb természeti erőforrás, és amely támogatja a környezetbarát szoláris főzési módszer népszerűsítését Grúziában. Ebből a célból a Shuqura Múzeum öt napfűtőt hozott létre és elosztotta ezeket öt grúziai felnőttképzési központban. A projekt növeli a természeti erőforrások hatékony felhasználásának tudatosságát, és a helyi közösségnek alternatív energiafelhasználási módot kínál. A felnőttképzési központok a szolár tűzhelyet használják a közösségi, gasztronómiai órák és a nyilvános szabadterei rendezvények alkalmával. Ezen túlmenően az összes érintett központ létrehozott ökológiai tanácsadási szolgáltatásokat, és a helyi közösségekkel együttműködve információkat terjeszt az ökológiai kérdésekről, beleértve a fenntartható épületeket és anyagokat, valamint a társadalmi és környezeti fejlődést is.

Az osztrák Umweltberatung (öko-tanácsadás) az energiahatékonysági vezetői engedélyt (EEDL) dolgozta ki. Az EEDL a háztartások, a kis- és középvállalkozások, valamint a közösségek energia megtakarításának eszköze az éghajlat-védelem és az energiatakarékosság igényeinek kielégítése érdekében. Az energiatakarékosság a mindennapi életben hozzájárul az energiaköltségek csökkenéséhez, ami különösen fontos a szegénység által veszélyeztetett emberek és háztartások számára. Az energia tudatos felhasználása, valamint az energiatakarékos életmód és magatartás kialakítása ezért szintén hozzájárul a költségek csökkentéséhez, és segíti a szegénység elleni küzdelmet. Az energia tudatos felhasználása a munkahelyi környezetben a költségcsökkentés révén hozzájárul a versenyképesség növeléséhez. A vállalkozás által támogatott erőforrás-kezelés arra is ösztönözheti a munkavállalókat, hogy hozzájáruljanak a magánéletük fenntarthatóságához (<http://www.umweltberatung.at/ueber-uns-international> and <https://energie-fuehrerschein.at/>).

⁵ Lovren, VO és Popović, K. (2018). Az egész életen át tartó tanulás a fenntartható fejlődés érdekében - a felnőttképzés lemaradt? In Leal Filho, W., Mifsud, M., & Pace, P. (szerk.), Handbook of Lifelong Learning for Sustainable Development (1-17. O.). Springer, Cham..

Felnőttképzés és nemzetközi irányelvek

Amint a jelen kiáltvány is mutatja, a felnőttképzésre a legtöbb európai és nemzetközi politika végrehajtásához szükség van:

- A felnőttképzés ismeretterjesztő és felhatalmazó akciókat hajt végre, hogy elérje és támogassa azokat, akik a tanulástól és a munkától a legtávolabb esnek, és azokat, akik a legkevésbé részesültek alapképzésben
- A felnőttképzésre szükség van, hogy csökkentsük az alacsony alapképzettségű emberek számát Európában.
- A felnőttképzés biztosítja az európai polgárok számára a kritikus gondolkodás képességét és a tájékozottságot.
- A felnőttképzés lehetőséget kínál az önbizalom javítására, a társadalmi beilleszkedésre és a munkába állásra, vagy a munkában való előre jutásra.
- A felnőttképzés növeli az európai foglalkoztatási arányt azáltal, hogy az embereket (vissza)állítja a munkába, megerősíti készségeiket és kompetenciáikat, illetve képzettségüket fejleszti.
- A felnőttképzés a társadalmi jogok európai pillérét nyújtja, különös tekintettel az oktatás, a képzés és az egész életen át tartó tanulás első kulcselvére, de a többi alapelvre is, azáltal, hogy a tanulókat és szükségleteiket (pl. a munka és a magánélet egyensúlya, szociális védelem) helyezi a középpontba.
- A felnőttképzés középpontba helyezi az európai stratégia olyan értékeit mint a méltányosság, a társadalmi kohézió, az aktív állampolgárság, valamint a kreativitás és az innováció.
- A felnőttképzés előrelépést jelent a fenntartható fejlődési célok terén, és hangsúlyozza, hogy szükség van minden ember erőfeszítésére. A felnőttképzés biztosítja a szükséges ismereteket és hozzáállást.
- A felnőttképzés erősíti a civil társadalmat és az aktív polgárokat azáltal, hogy elősegíti és biztosítja a szociális és állampolgári készségeket, valamint együttműködik más nem-kormányzati szervezetek érdekeltjeivel.

Irányelvi javaslatok

Az EAEA a következőket javasolja az európai és nemzeti politikai döntéshozóknak:

- Ismerjék fel a nem-formális felnőttkori tanulás előnyeit és fontosságát - az egyén számára, de a demokrácia, a társadalom, a munkaerőpiac, az egészségügyi rendszerek és az infrastruktúra egyéb területei szempontjából is.
- A felnőttkori tanulást és oktatást ismerjék el Európa kulcs-stratégiájaként.
- Használják az Európai Szemesztert a felnőttkori tanulás támogatásának és fejlesztésének kulcsfontosságú eszközeként.
- Az Európai Oktatási Térség váljon egységes, valódi, egész életen át tartó tanulási térséggé, ahol minden szektor azonos státusszal és prioritással rendelkezik.
- Közelítsenek a társadalmi jogok európai pillérének megvalósításához polgár-központú perspektívából, az egész életen át tartó tanulás szempontját hangsúlyosan alkalmazva.
- Támogassák és segítsék elő az egész életen át tartó tanulást az európai szomszédsági országokban és a világ más részein
- Erősítsék meg a (nem-formális) felnőttképzési struktúrákat, irányelveket és kezdeményezéseket európai, nemzeti, regionális és helyi szinten.
- Építsék be az egész életen át tartó tanulást más közügyekbe és programokba (pl. fenntarthatóság, egészségügy, foglalkoztatás, migráció).
- Fokozzák az együttműködést a tanulás a politika, a gyakorlat és a kutatás között.
- Legyen (több) civil párbeszéd a felnőttkori tanulás érdekében.
- Dolgozzanak ki megfelelő irányítási és finanszírozási rendszereket, amelyek szükségesek a tájékoztatás, a minőségi ellátás és az egész életen át tartó tanulásban való részvétel növeléséhez.
- Fektessenek be (pénzügyileg) a (felnőtt) oktatásba, és ezt tekintsék megtérülő befektetésnek, nem pedig költségnek.
- Hozzanak létre koherens, egész életen át tartó tanulási rendszereket, amelyek lehetővé teszik a haladást a validálás és elismerés révén is
- Támogassák és finanszírozzák a közösségekben történő tanulást

A foglalkoztatástól és a növekedéstől kezdve az egységes digitális piacig; az éghajlatváltozástól a belső piacig; a migrációtól a globális kérdésekig és a demokratikus változásokig a felnőttképzés segíti az európai és nemzetközi stratégiák megvalósítását. Eljutni az összetartó, virágzó, békés Európához, amely képes pozitívan kezelni a jövő kihívásait, elengedhetetlen a felnőttképzés.

Kiadó: [Európai Felnőttképzési Társaság- EAEA](#)

Szöveg: Gina Ebner és Ricarda Motschilnig (EAEA), az EAEA tagjai, az Igazgatóság és a Titkárság támogatásával.

Tördelés: Sanna Lehti

Év: 2019

Magyar fordítás: Magyar Népfőiskolai Társaság

fordította: Dr. Balogh Zsuzsanna

Ez a kiadvány a finn Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával jött létre.

Az Európai Bizottság támogatása a kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely csak a szerzők véleményét tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé a kiadványban található információk bármilyen felhasználásáért.

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

Mundo-J, Rue de l'Industrie 10, 1000 Brussels
Tel. +32 2 893 25 22 eaea-office@eaea.org
www.eaea.org

MNT őszi programtervek

A Magyar Népfőiskolai Társaság, mint szakmai, módszertani szervezet több programot tervez a 2021 őszi/téli időszakra, amelyekből kettőre szeretnénk most felhívni a figyelmet:

Nemzetközi pályázatíró tréning és információs fórum. Erre a fórumra elsősorban azokat a szervezeteket várjuk (27), akik csatlakoztak, illetve részt vettek a májusi felmérésben és kitöltötték a kérdőívet, amelynek kérdései a nemzetközi együttműködésekre és projektekre vonatkoztak. Szeretnénk tájékoztatást nyújtani a résztvevőknek az aktuális nemzetközi pályázati kiírásokról, a benyújtás feltételeiről, segítséget adni a helyes témaválasztáshoz, a partnerségek kialakításához.

Az online fórum tervezett időpontja **szeptember 30. (csütörtök)**

Civil összefogással a 21. századi felnőttkori tanulás nemzetközi kiáltványáról. Szakmai fórum, amelynek célja a kiáltvány elemzése, a hazai helyzet tárgyilagos értékelése a kiáltvány megállapításainak tükrében, tennivalók megfogalmazása, szakmai együttműködések kialakítása a felnőttképzés magyarországi fejlesztése érdekében.

Meghívottak: felnőttképzési szakmai civil szervezetek.

Az online fórum tervezett időpontja **november 4. (csütörtök)**

Magyar Népfőiskolai Társaság

8282 Mindszentkállya, Jókai u. 40.

Tel.: 06 (20) 610 05 06

www.nepfoiskola.hu

marta@nepfoiskola.hu